

СОДРЖИНА

ДАНОК НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ	
☐	Предлог измени на ДДВ за 2023 година.....5
ДАНОК НА ДОБИВКА	
☐	Предлог измени кај данокот на добивка.....22
ФИНАНСИИ	
☐	Начин на пресметка на казнена камата (за период од 01.01 до 30.06.2023).....29
ПРАВО И ЛЕГИСЛАТИВА	
☐	Нечесни трговски практики.....45
НЕСТОПАНСТВО	
☐	Услови и начин на вршење на волонтерска работа за 2023 година.....55
ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ	
☐	Плати за месец Февруари 2023 година.....70
ТЕКОВНИ ИНФОРМАЦИИ	
☐	Коефициент на МДБ за Јануари 2023 година.....90
☐	Коефициент на пораст на цените за Јануари 2023.....91
☐	Цени на гориво.....93
☐	Референтна каматна стапка за период од 01.01 до 30.06.2023 година.....94
☐	Курсни листи 96
☐	Рокови за поднесување во Февруари 2023 година 103
ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ.....106	

ДАНОК НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ

дипл.економист: Ромео Костадинов

ПРЕДЛОГ ИЗМЕНИ НА ДДВ ЗА 2023 ГОДИНА

Новиот предлог Закон за измена на Законот за ДДВ, покрај изменети услови за оданочување на услугите, нуди и промена на стапките за оданочување на одделни стоки, промена на даночните основици, ваучери и pdf електронски фактури.

ВОВЕД

На почетокот на месец декември 2022 година, до Собранието на РМ е доставен предлог на закон за изменување и дополнување на законот за ДДВ, кој сеуште не е усвоен од страна на Парламентот.

Предлог на Законот за ДДВ, кој беше доставен во најавите на реформата на даночниот систем од септември 2022 година, е повлечен и на негово место е доставен декемврискиот нов предлог закон за измени кај ДДВ.

Разликите кои се вметнати во предлог решенијата од декември се драстични од септемврискиот предлог закон и на некој начин претставуваат сублимат, од мал дел од реформскиот закон и предлогот кој претходно на крајот на 2021 година беше доставен до Собранието. Предлогот од 2021 година содржеше и предлог измени за зголемувања на прагот од 2 на 3 милиони денари за регистрација на ДДВ обврзник, но истиот, како и помал дел од предлозите, се исфрлени од новиот предлог закон.

Предлог измените на Законот за ДДВ се однесуваат на проширувањето на даночната основа за оданочување на кусокот и кало, растур, крш и расипување. Наведените и претходно подлежеа на оданочување со ДДВ, но не беа таксативно наброени во оданочивиот промет, како подвидови на оданочив промет.

Деловни Информации бр. 2/2023

Проширувањето на видови оданочив промет се врши и во сферата на услугите кај телекомуникациските услуги, како и вршењето на услуги по електронски пат.

Ваучерите и прометот со истите и прецизирањето на одредбите за оданочување на услугите, спрема местото на корисникот на услугата или давателот е третирано со предлог измените на законот од декември 2022 година.

Даночната основа за одреден вид на промет од извршителите и при лицитација, како и за промет на употребуваните моторни возила, кои се увезени во РМ за натамошна продажба и разграничувањето на повластената ДДВ стапка кај основните и други прехранбени производи и кај публикации и хигиенски влошки, исто така се содржани во предлог законот.

Прецизирање на одредбите за даночниот застапник и одредбите за поврат на ДДВ од страна на УЈП и за поврзаните лица за цели на ДДВ, како и електронските фактури во PDF формат и начинот на нивно издавање и прифаќање, како и преодни рокови за примена и стапување во сила на законот, се содржани во последниот предлог за измени на Законот.

1. ПРОШИРУВАЊЕ НА ОДАНОЧИВИОТ ПРОМЕТ НА ДОБРА И УСЛУГИ

Проширувањето на опфатот на оданочивиот промет е извршено во сферата на добрата, со вметнување на кусокот и калото, растурот, кршот и расипувањето и во сферата на услугите кај телекомуникациските услуги и услугите по електронски пат.

1.1. Оданочив промет на добра

Иако и од претходно се оданочуваше кусокот, како и калото, растурот, кршот и расипувањето во делот на предлог измените кај оданочивиот промет на добра од член 3, се предлага проширување на прометот кој се оданочува со ДДВ за наведените две категории.

Проширувањето на сферите на оданочив промет, се врши со:

- **кусоците** на добра кои не се предизвикани од вонредни настани (кражба, пожар или други природни непогоди);

Деловни Информации бр. 2/2023

- искажаниот износ на трошок на **кало, растур, крш и расипување** на добра, над нормираните износи на трошок, утврдени за соодветната стопанска дејност, под услов истите да не се настанати како резултат на вонреден настан или виша сила.

1.2. Оданочив промет на услуги

Во делот на предлог измените кај проширувањето на оданочивиот промет на услуги, се дополнува прометот од телекомуникациски услуги и услуги кои се вршат по електронски пат, со што јасно се раздвојуваат и класифицираат како два типа на оданочиви услуги.

Вршењето на телекомуникациски услуги на пренос, емитување или примање на сигнали, зборови, слики и звуци или информации од која било природа преку врска, радио, оптички или други електромагнетни системи, вклучувајќи го и поврзаниот пренос или доделување на правото да се искористи капацитетот за таков пренос, емисија или прием, со вклучување на обезбедувањето пристап до глобалните информативни мрежи, претставува оданочив промет, согласно член 6 став 2 точка 6.

Согласно член 6 став 2 точка 7, вршење на промет на услуги по електронски пат, претставува промет за:

- изработка на веб-страници, веб-хостинг, одржување на програми и опрема на далечина,
- софтвер и негово ажурирање,
- слики, текст и информации и ставање на располагање на бази на податоци,
- музика, филмови и игри, вклучувајќи игри на среќа, како и политички, културни, уметнички, спортски, научни и забавни емитувања и настани и
- настава на далечина.

2. ВРЕДНОСНИ ВАУЧЕРИ И ДДВ

Вредносен ваучер, во смисла на законот, претставува инструмент за кој постои обврска да се прифати како надоместок или дел од надоместок за промет на добра или услуги, доколку прометот на добра, односно прометот на услуги е познат, или потенцијалиот вршител на прометот на добра или прометот на услуги и условите за употреба на вредносниот ваучер се наве-

Деловни Информации бр. 2/2023

дени на самиот вредносен ваучер или во поврзана документација (во натамошниот текст: вредносен ваучер).

Вредносниот ваучер може да биде **еднонаменски** или **повеќенаменски**.

Еднонаменскиот вредносен ваучер се смета за вредносен ваучер за кој место на промет на добрата, односно место на промет на услугите, на кои се однесува вредносниот ваучер, како и износот на данок на додадена вредност, кој треба да се пресмета и плати за прометот на тие добра и услуги е познат во времето на издавање на вредносниот ваучер.

Повеќенаменскиот вредносен ваучер е вредносен ваучер кој не е еднонаменски вредносен ваучер.

Вредносниот ваучер може да биде во материјална или во електронска форма.

За вредносен ваучер не се смета инструмент, кој на имателот му дава право на попуст при купување на добра или услуги, а со кој не е вклучено правото на купување на добра или услуги.

Вредносен ваучер во смисла на овој закон особено не се сметаат билети за превоз, влезници, поштенски марки.

Секое пренесување на еднонаменскиот ваучер, извршено од страна на даночен обврзник, во свое име, се смета за промет на добра, односно промет на услуги на кои се однесува вредносниот ваучер. Вистинскиот промет на добра односно промет на услуги во замена за еднонаменскиот ваучер, што вршителот на промет го прифатил како надоместок или дел од надоместок, не се смета за промет на добра или промет на услуги.

Доколку преносот на еднонаменскиот ваучер го извршил даночен обврзник во име на друг даночен обврзник на кој се однесува вредносниот ваучер, тој пренос се смета за промет на добра, односно промет на услуги извршен од страна на даночниот обврзник во чие име е извршен преносот на еднонаменскиот ваучер.

Кога вистинскиот вршител на прометот на добра, односно прометот на услуги и даночниот обврзник кој во свое име, издал **еднонаменски** ваучер, не се исти лица, се смета дека вистинскиот вршител на прометот на добра односно вршител на прометот на услуги, извршил промет на добра односно услуги поврзани со тој еднонаменски ваучер, кон даночниот обврзник, **кој го издал ваучерот во свое име**.

Деловни Информации бр. 2/2023

Вистинскиот промет на добра, односно промет на услуги во замена за повеќенаменски вредносен ваучер, прифатен од вршителот на прометот на добрата, односно прометот на услугите, како надоместок или дел од надоместок за тој промет, подлежи на одданочување со данок на додадена вредност во согласност со законот, додека секој **претходен пренос на тој повеќенаменски ваучер не подлежи** на оданочување со данок на додадена вредност.

Доколку преносот на повеќенаменскиот ваучер го изврши даночен обврзник, кој не е вистинскиот вршител на прометот на добра, односно на прометот на услуги, се смета дека даночниот обврзник кој го извршил преносот на повеќенаменскиот ваучер врши услуги на дистрибуција, реклама или други услуги што се оданочуваат со данок на додадена вредност во согласност со законот.

3. СОЛИДАРНА ОДГОВОРНОСТ И ДАНОЧЕН ЗАСТАПНИК И ДДВ БРОЈ НА ПОВРЗАНИ СУБЈЕКТИ

Како еден даночен обврзник, регистриран за данокот на додадена вредност, согласно со член 51 од законот, можат да бидат и повеќе лица регистрирани за данокот на додадена вредност, кои така ќе одлучат заради нивната сопственичка, организациска или управувачка поврзаност.

Кога надлежниот даночен орган, ќе утврди постоење на одредена сопственичка, организациска или управувачка поврзаност меѓу одделни лица, кои се посебни даночни обврзници регистрирани за данокот на додадена вредност, со решение ќе им наложи да се регистрираат како еден даночен обврзник, доколку кај овие лица утврди нарушување на даночните принципи или можност за нивно нарушување.

3.1. Консолидациски ДДВ број

Правата и обврските за данокот на додадена вредност на одделните лица кои се посебни даночни обврзници регистрирани за данокот на додадена вредност и кои ќе се регистрираат како еден даночен обврзник, се пренесуваат на новиот даночен обврзник.

Деловни Информации бр. 2/2023

Управата за јавни приходи доделува посебен даночен број (во понатамошниот текст: ДДВ даночен број) заради идентификација на одредени состојби или групирања на даночни обврзници со кој не се означува посебен правен статус, туку форма на дејствување за цели на данокот на додадена вредност.

ДДВ даночен број, претставува единствена идентификациска ознака на податоците на даночниот обврзник за цели на водење на евиденција за остварување на права и обврски на даночниот обврзник за цели на данок на додадена вредност.

Управата за јавни приходи доделува ДДВ даночен број заради идентификација и регистрација на:

- даночен обврзник регистриран за цели на данокот на додадена вредност и
- поврзано лице за цели на данокот на додадена вредност.

ДДВ даночен број е составен од алфа знаци „МК“ и Даночниот идентификационен број доделен на даночниот обврзник регистриран во Единствениот регистар на даночни обврзници на Управата за јавни приходи.

3.2. Даночен застапник за ДДВ

Сите лица во поврзаното лице одговараат солидарно за неплатениот данок на додадена вредност на секое одделно лице во поврзаното лице, за периодот во кој се членови на поврзаното лице, согласно предлог измената на член 9-а, од Законот за ДДВ.

Странско лице кое нема седиште, ниту подружница на територијата на Република Северна Македонија, а кое врши промет на добра и услуги во земјата кои подлежат на оданочување со данок на додадена вредност согласно законот, има обврска да се пријави за целите на данокот на додадена вредност и да назначи даночен застапник, освен странските лица кои вршат промет во смисла на член 32 точка 4 од законот.

Странското лице се регистрира за целите за данокот на додадена вредност, пред отпочнувањето на вршењето на оданочивиот промет во земјата и за истото не се однесува износот на вкупен промет од 2 милиони МКД.

Странското лице, може да назначи само еден даночен застапник.

Деловни Информации бр. 2/2023

Назначувањето на даночен застапник се врши со поднесување на пријава за регистрација за целите на данокот на додадена вредност, заедно со потребната документација, до надлежниот даночен орган.

3.3. Услови за даночен застапник

Даночниот застапник, може да биде назначен доколку:

- е регистриран за цели на данокот на додадена вредност **најмалку 12** месеци пред поднесувањето на пријавата за назначување на даночен застапник,
- на денот на поднесување на пријавата за назначување на даночен застапник **нема доспеани**, а неплатени даночни обврски и
- ако е правно лице **да не е** започната **стечајна** или **ликвидациона** постапка или ако е физичко лице да не е правосилно осудено за кривично дело.

Даночниот застапник има обврска за пресметување на данокот (член 40) за поднесување даночна пријава (член 41), за плаќање на данокот (член 43) и за плаќање камата во случај на задоцнето плаќање на данокот (член 44), како и да води евиденциски обврски (членови 52, 53, 54, 55 и 56) во име на странското лице.

Во случај кога престанува даночното застапување од било која причина, странското лице заради вршење на промет, назначува друг даночен застапник, со доставување на нова пријава.

Даночниот застапник, солидарно гарантира за данокот на додадена вредност, кој го должи странското лице.

Даночниот орган, води регистар на даночни застапници.

Начинот на пријавување и регистрација на странско лице, начинот на водење на регистарот на даночни застапници, формата и содржината на регистарот на даночни застапници, формата и содржината на пријавата за регистрација за целите на данокот на додадена вредност, како и потребната документација, ги пропишува министерот за финансии.

Деловни Информации бр. 2/2023

Даночен застапник којшто е назначен од страна на странско лице кое нема седиште или подружница во Република Северна Македонија согласно членот 9-б од законот, исто така е даночен должник за ДДВ-то на обврзникот кој го застапува.

4. МЕСТО НА ПРОМЕТ НА УСЛУГИ

При определувањето на местото на прометот на услугите, новиот предлог закон, врши раздвојување на местото на корисникот на услугата и неговиот статус на ДДВ обврзник.

За цели на одредување на местото на промет на услуги, освен лицата наведени во член 9 од законот, како даночни обврзници, **ќе се сметаат и лица коишто вршат дејности или извршуваат промет**, што не е дефиниран како оданочив промет на добра или услуги во смисла на член 2 од законот, односно на секој промет на услуги извршен кон нив.

Согласно член 14 став 2, за место на прометот на услуга кон даночен обврзник, се смета местото, каде што тој даночен обврзник има вистинско седиште. Доколку прометот на услуги се врши кон подружница, која даночниот обврзник ја има надвор од местото на вистинското седиште, тогаш како место на промет на услуги се смета местото кадешто даночниот обврзник има подружница. Доколку такво место не постои, за место на прометот на услуги се смета постојаното живеалиште или престојувалиште на даночниот обврзник кој е корисник на услугата.

Согласно одредбите од член 14 став 3, за место на прометот на услуги кон лице **што не е даночен обврзник**, се смета местото каде што вршителот на прометот на услуги има вистинско седиште. Доколку прометот на услуги се врши од подружницата на вршителот на прометот на услуги, што се наоѓа надвор од неговото вистинско седиште, тогаш седиштето на подружницата се смета за место на прометот на услуги. Доколку такво место не постои, за место на прометот на услуги се смета постојаното живеалиште или престојувалиште на вршителот на прометот на услуги.

4.1. Специфично место на промет

Согласно одредбите од член 14 став 4 од Законот, по исклучок на одредбите од член 14 став 2 и 3, за место на промет на услуга се смета:

Деловни Информации бр. 2/2023

---

1. Местото на прометот каде услугата е извршена, кога се работи за услуги кои се извршени кон лице кое не е даночен обврзник од страна на лице кое врши услуга, во име и за сметка на друго лице;

2. Местото каде што се наоѓа недвижниот имот кога се работи за промет на услуги во врска со недвижен имот, вклучувајќи го и посредувањето при промет со недвижен имот, услугите од страна на експерти и агенти за недвижен имот, проценката на недвижен имот, провизиите за сместување во областа на хотелиерството или слична област како што се сместувачки кампови или локации наменети за кампување кои функционираат како кампови/места за сместување, гарантирање на права за користење на недвижен имот и услуги за подготовка и координација на градежни активности, како што се архитектонски услуги и активности поврзани со надзор на градежни активности;

3. Местото каде што превозот на патниците се извршува, пропорционално на делницата или дел од истата, по која се извршува превозот, кога се работи за превоз на патници;

4. Местото каде што превозот на добрата се извршува, пропорционално на делницата или дел од истата, по која се извршува превозот, кога се работи за превоз на добра, кон лица што не се даночни обврзници;

5. Местото каде што услугата се извршува за услуги кои се однесуваат на право на влез на културни, уметнички, спортски, научни, едукативни, забавни или слични настани, како што се саеми и изложби, вклучувајќи и помошни услуги поврзани со истите, извршени кон даночен обврзник;

6. Местото каде што услугата се извршува за услуги кои се однесуваат на обезбедување на услуги и придружни активности во врска со културни, уметнички, спортски, научни, образовни, забавни или слични активности, како што се саеми и изложби, вклучувајќи ги и услугите на организаторите на наведените услуги, кои се извршени кон лице кое не е даночен обврзник;

7. Местото каде што услугата вистински се извршува кога се работи за помошни превозни услуги како натовар, истовар, претовар, складирање или други услуги кои на вообичаен начин се поврзани со превозот, извршени кон лица кои не се даночни обврзници;

8. Местото каде што услугата вистински се извршува кога се работи за услуги на процена и работи врз движни материјални добра извршени кон лица кои не се даночни обврзници;

Деловни Информации бр. 2/2023

9. Местото каде што услугата вистински се извршува кога се работи за услуги на предавање на храна и на пијалаци за консумација на лице место и кетеринг услуги.

По исклучок за место на промет на услуги на предавање на храна и на пијалаци за консумација на лице место и кетеринг услуги извршени на брод, авион или воз, се смета местото каде што започнува превозот на лица;

10. Местото на кое што превозното средство вистински му се става на располагање на корисникот на услугата во случај на краткорочно изнајмување на превозно средство и

11. Местото каде што корисникот на услугата има вистинско седиште, постојаното живеалиште или престојувалиште кога се работи за изнајмување на превозно средство, освен краткорочното изнајмување, на лице кое не е даночен обврзник.

Под краткорочно изнајмување на превозно средство (член 14 став 4 точки 10 и 11), се смета поседувањето или користењето на превозното средство во текот на непрекинат временски период не подолг од 30 дена, а кај пловила не подолг од 90 дена.

4.2. Место на промет за услуги кон неданочен обврзник

За место на промет на услугите, извршени кон лице кое не е даночен обврзник, се смета местото во кое што **корисникот на услугата** има вистинско седиште, постојаното живеалиште или престојувалиште, во случај на:

- пренос и отстапување авторски права, патенти, лиценци, заштитни знакови и други слични права;
- услуги на полето на рекламата;
- услуги на советници, инженери, советодавни фирми, адвокати, сметководители и други слични услуги, како и обработка на податоци и давање информации;
- банкарски и финансиски услуги и услуги на осигурување и реосигурување, освен изнајмувањето сефови;
- обезбедување персонал;
- изнајмување движен материјален имот, освен на сите видови превозни средства;

Деловни Информации бр. 2/2023

- услуги за посредување за пристап до системи за природен гас или друга слична мрежа, обезбедување на пристап до мрежата на електрична енергија во случај на загушување на соодветна алокациска единица при доделување на прекуграничните преносни капацитети на интерконективните водови;
- телекомуникациски услуги;
- услуги на радио и телевизиско емитување и
- услуги извршени по електронски пат.

Согласно член 6 став 2 точка 7, вршење на промет на услуги по електронски пат, претставува промет за:

- изработка на веб-страници, веб-хостинг, одржување на програми и опрема на далечина,
- софтвер и негово ажурирање,
- слики, текст и информации и ставање на располагање на бази на податоци,
- музика, филмови и игри, вклучувајќи игри на среќа, како и политички, културни, уметнички, спортски, научни и забавни емитувања и настани и
- настава на далечина.

По исклучок, во случај кога вршителот и примателот на услугата комуницираат преку електронска пошта, не се смета дека услугата се врши по електронски пат.

Заради избегнување на двојно оданочување, неоданочување или нарушување на условите на конкуренцијата, министерот за финансии е овластен да го утврдува местото на вршењето на одделните услуги според тоа каде била искористена услугата.

Начинот на утврдувањето на местото на промет на услугите од овој член, поблиску го пропишува министерот за финансии.

5. ДАНОЧНА ОСНОВА ПРИ ЛИЦИТАЦИЈА И ИЗВРШУВАЊЕ И ПРИ УВОЗ НА АВТОМОБИЛИ

Согласно одредбите од член 19, посебни видови даночна основа се:

1. Во случаите од член 3 став 3 на овој закон, набавната цена или, доколку истата не постои, цената на чинење во моментот на прометот;

Деловни Информации бр. 2/2023

---

2. Во случаите од член 6 став 3 на овој закон издатоците за извршената услуга;

3. Кога надоместокот за прометот на доброто или за услугата се состои во целина или делумно во промет на друго добро или друга услуга, пазарната цена на добиеното добро или примената услуга;

Согласно предлог Законот се предвидуваат измени кај даночната основица при извршување, лицитација и при натамошен промет на увезени патнички автомобили во рок од 3 години од увозот.

5.1. Извршување и лицитација

При преносот на движен и недвижен имот во постапка за присилна наплата и во постапка за присилно извршување, даночна основа претставува постигнатата крајна цена намалена за данокот на додадена вредност, пресметан со примена на пресметковна стапка, утврдена врз основа на пропишаната даночна стапка, освен во случај кога доверителот се стекнува со движниот или недвижниот имот во постапката на присилна наплата и во постапката за присилно извршување, за што даночна основа претставува постигнатата крајна цена.

За прометот остварен по пат на лицитација, даночна основа претставува постигнатата крајна цена намалена за данокот на додадена вредност, пресметан со примена на пресметковна стапка утврдена врз основа на пропишаната даночна стапка.

5.2. За увезени и употребувани автомобили

По исклучок, првиот и секој понатамошен промет со увезени употребувани патнички моторни возила извршен во рок од три години од денот на увозот, даночната основа не може да биде пониска од вредноста што ја одредил надлежниот царински орган при увозот на возилото.

5.3. Среден курс на НБРМ наместо продажен и промет од странски донатори

Со предлог измените наместо продажен курс на НБРМ при промет пресметан во странски валути (извоз и промет на услуги спрема странски приматели), се предлага враќање на средниот (пресметковен курс на НБРМ) за соодветната валута за прометот.

Неможноста на следењето на продажните курсеви и минорните ефекти од употребата на продажниот курс на НБРМ, го враќаат добро познатиот пресметковен среден курс на НБРМ за утврдување на даночната основа за ДДВ.

5.4. Набавени добра од странски донатори

Ослободен промет од ДДВ согласно член 24-а од Законот, со предлог законот се предвидува да бидат добрата набавени по основ на странски донатори.

Претходното решение бараше прометот да е наменет, а со предлогот бара да бидат набавени за реализација на донации од странски проекти, а не само наменети за реализација.

6. ПОВЛАСТЕНА ДДВ СТАПКА И ПОВРАТ НА ДДВ

Со предлог Законот се предлагаат измени во поглед на раздвојување на прометот со 5 и 10%. Измените се означени кај прометот кој се предлага да се измени.

6.1. Повластена ДДВ стапка од 5%

Повластената даночна стапка од 5% се применува врз прометот и увозот на:

- 1. Основни производи за човечка исхрана;**
2. Вода за пиење од јавните системи за снабдување и одведување на урбаните отпадни води и вода за наводнување на земјоделско земјиште;
- 3. Публикации и тоа: книги како и електронски/дигитални учебници, брошури и слични печатени материјали, весници и други периодични публикации, детски сликовници, книги како и електронски/дигитални учебници за цртање**

Деловни Информации бр. 2/2023

и боење за деца и картографски производи од секаков вид, освен публикации кои служат претежно за рекламни цели, како и публикации со порнографска содржина;

4. Семенски и саден материјал за производство на земјоделски растенија;
5. Губрива;
6. Средства за заштита на растенијата;
7. Фолии од пластична маса за употреба во земјоделството;
8. Земјоделска механизација;
9. Лекови вклучувајќи и лекови за ветеринарна медицина;
- 9-а. Менструални производи;**
10. Машини за автоматска обработка на податоци и нивни единици (компјутери);
11. Термални сончеви системи и компоненти;
12. Медицинска опрема, помагала и други уреди чијашто намена е за олеснување или третирање на инвалидност исклучиво за лична употреба од страна на инвалидни лица.
13. Сурово масло за производство на храна за човечка исхрана;
14. Првиот промет на станбени згради и станови во оној дел во кој истите се користат за станбени цели и кој ќе се изврши во рок до пет години по изградбата;
15. Добиточна храна, адитиви за добиточна храна и жив добиток;
16. Бебешки производи, и тоа: креветче, количка, транспортер, релаксатор, седиште за во возило, када, хранилка, цуцла, шише и пелени за бебиња;
17. Училиштен прибор, и тоа: училишна торба (ранец), тетратка, молив, пенкало, блок, работна тетратка, боички, линијар, шестар, пластелин, острило, гума и коректор;
18. Пелети, печки на пелети и котли на пелети;
19. Топлинска енергија за греење и
20. Електрична енергија за домаќинствата (до 31.12.2022).

6.2. Повластена ДДВ стапка од 10%

Повластената даночна стапка од 10% се применува на услуги на предавање на храна и на пијалаци за консумација на лице место и кетеринг услуги, со исклучок на алкохолни пијалаци.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 2/2023

Владата на Република Северна Македонија поблиску ги определува добрата и услугите со повластена даночна стапка од 10% на данокот на додадена вредност од ставот 1 на член 30-б.

Повластена стапка од 10% се применува врз прометот и увозот на останатите производи за човечка исхрана **кои не се основни производи за човечка исхрана** согласно член 30 од законот.

Владата на Република Северна Македонија поблиску ги определува добрата и услугите чиј промет се оданочува со повластена даночна стапка на данокот на додадена вредност од 10%.

6.3. Поврат на ДДВ

Ако износот на претходниот данок во одреден даночен период е поголем од износот на данокот кој е пресметан за прометот кој го извршил, како и за прометот за кои тој е даночен должник според членот 32-а од законот, разликата му се враќа на даночниот обврзник врз основа на негово барање кое го искажува во даночната пријава. Ако даночниот обврзник не искаже барање за враќање на разликата искажана во даночната пријава, таквата разлика се пренесува како даночна аконтација за следниот даночен период.'

7. ЕЛЕКТРОНСКИ ФАКТУРИ

За фактура издадена во електронска форма се смета фактурата која е издадена како електронски документ.

Примателот на фактура дава согласност со своја експлицитно изразена волја во хартиена форма, дека приемот на фактурите ќе го извршува во електронска форма.

Согласно член 53-б, фактурата во електронска форма мора да ги задоволи следните барања:

- да биде обезбедена автентичноста на потеклото на фактурата на начин што примателот на фактурата може недвосмислено да утврди дека таа фактура е испратена од издавачот на фактурата,

- да биде обезбеден интегритетот на содржината на фактурата на начин што применетата технологија и процедури да оневозможуваат промена на податоците во фактурата,

Деловни Информации бр. 2/2023

- да биде обезбедена читливост на фактурата, односно визуелна и разбирлива слика на издадената фактура на компјутерскиот екран или други електронски уреди на еднаков начин како и на хартија.

Барањата се обезбедуваат со потпишување на фактурата со примена на електронски потпис, кој е заснован на квалификуван сертификат, кој е уреден со Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

7.1. Електронски фактури во PDF формат

За фактура во електронска форма, покрај фактурите издадени согласно со членот 53-б од законот се сметаат и фактура во електронска форма (pdf или друг електронски формат), која ги содржи сите елементи согласно со членот 53 став 10 од законот и е доставена по електронски пат, до примателот на прометот.

Вршителот на промет, кој ја издава фактурата во pdf формат е должен да го извести примателот на прометот, преку електронска пошта, електронска порака и/или на друг начин, дека фактурите и другите документи ќе ги издава во наведената форма (pdf или друг формат).

Вршителот на прометот кој нема да го извести примателот на прометот ќе продолжи да издава фактури и други документи во хартиена форма.

Примателот на прометот **во рок од 10 дена од приемот** на известувањето има право да го извести издавачот на фактурата дека ја одбива формата на достава во pdf или друг формат. Доколку по истекот на 10 дена од применото известување, примателот на прометот не ја одбие формата на достава, ќе се смета дека е согласен доставата на фактури да се врши на начин утврден согласно со известувањето.

Фактурите во pdf или друг формат на примателот на фактурата му даваат право на одбивка на претходниот данок согласно со законот.

Фактурата во електронска форма мора да ги исполнува барањата утврдени во член 53-б став 3 од законот.

Деловни Информации бр. 2/2023

8. ПРЕОДНИ ОДРЕДБИ

Одредбите со кој се врши назначување застапник, одредбите со кои се менува членот 14 за место на промет на услуги, ќе започнат да се применуваат од 1 јули 2023 година.

Начинот на утврдување на даночната основа за натамошен промет на увезени патнички автомобили нема да се применува на прометот со половните патнички моторни возила кои се увезени на територијата на РС Македонија до денот на влегувањето во сила на измените на законот. За увезените до ден на влегување во сила ќе се применуваат одредбите од Законот за данокот на додадена вредност („Службен весник на РМ“ 44/99 ... 198/18 и „Службен весник на РСМ“ 98/19 ... 57/22) .

Подзаконските акти утврдени со законот ќе се донесат во рок од **шест месеци** од денот на влегувањето во сила на законот.

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на РС Македонија“.

ДАНОК НА ДОБИВКА

дипл.економист: Ромео Костадинов

ПРЕДЛОГ ИЗМЕНИ КАЈ ДАНОКОТ НА ДОБИВКА

Иако измените кај Законот за данокот на добивка се во сенка на новиот солидарен данок, сепак не се занемарливи и се однесуваат на сите даночни обврзници. Измените предвидуваат промени и кај обврзниците пашалци и кај плаќачите на данок на непризнаени расходи.

ВОВЕД

Со одредбите од Законот за данокот на добивка („Службен весник на РМ“ 112/14 ... 248/18 и „Службен весник на РСМ“ 232/19 ... 151/21) се пропишува обврската за пресметување и плаќање на данокот на добивка.

Истоветно со пакетот на даночни реформи, за ДДВ, беа објавени и измените кај Законот за данокот на добивка, кои не го дочекаа нивното објавување.

Предлог измените од есенскиот реформски пакет, за измени во даночната сфера, кои се однесуваа на данокот на добивка се променети, но дел од тогашните предлог измени се содржани во новиот последен декемвриски предлог за измени во 2022 година.

Предлог измените на Законот опфаќаат намалувања на ослободувањата од данок на добивка, преку проширување на масата на даночно непризнатите расходи, измени во делот на поднесување на извештајот за трансферни цени и зголемени даноци, доколку се користеле даночни олеснувања без да бидат исполнети условите.

Деловни Информации бр. 2/2023

Воведувањето на оданочување со 10% данок на вкупен приход и исклучувањето на прагот на ослободување од данок на вкупен приход до 3 милиони денари, се предлог измени за пашалците.

Со предлог Законот се предвидуваат и одредби кои се однесуваат на поднесување и извештај за трансакции со поврзани субјекти и за 2022 година, како и обврски за утврдување и плаќање на данокот на добивка, од донациите во спортот, доколку се утврди престанување на условите за даночното ослободување.

1. НОВИ ДАНОЧНО НЕПРИЗНАТИ РАСХОДИ

Со одредбите од член 9 од Законот за данокот на добивка, се определени параметрите за определувањето на даночно непризнатите расходи, кои се вклучуваат и ја зголемуваат основницата за данокот на добивка.

Со предлог измените на законот за данокот на добивка се предвидени проширувањата на листите за даночно непризнати расходи, со расходи кои порано беа изземени од оданочување.

Новодоадени даночно непризнати расходи, со предлог законот за данок на добивка се:

- трошоци по основ на уплатени премии за осигурување на живот, над износот од две просечни месечни бруто плати, исплатени во претходната година во Република Македонија, на годишно ниво по вработен;

- трошоците за донации во спортот согласно со членот 30-а од законот;

Со предлог измените, отпочнувајќи од 2023 година, на корекција во Образец “ДБ” ќе подлежат и премиите за животна осигурување и во делот од претходно ослободените премии за животна осигурување од две просечни плати.

Исто така и за донациите во спортот, согласно претходно пропишаната постапка за ваучер системот, која се укинува со предлог измените, донациите во спортот се изедначуваат со донациите во јавен сектор. За донациите во спортот од 2023 година, ослободувањето ќе се применува согласно постапката за стекнување на право на ослободување по основ на Решение од Министерството за правда и поднесени Обрасци до УЈП, преку УЈП-ИДС/ДВ и УЈП-ИДС-ПР.

Деловни Информации бр. 2/2023

2. ПРОМЕНИ КАЈ ИЗВЕШТАИТЕ ЗА ТРАНСФЕРНИ ЦЕНИ

Согласно одредбите од член 12 од постоечкиот закон, непризнаен расход и помалку искажан приход за даночни цели е позитивната разлика меѓу цената на извршената деловна или финансиска трансакција меѓу поврзани лица (трансферната цена) и пазарната цена и тоа:

1) износот на позитивната разлика помеѓу расходите кои произлегуваат од трансакцијата по трансферната цена и расходите кои произлегуваат од таа трансакција, по цена утврдена во согласност со принципот на „дофат на рака“ (arm's length principle) или

2) износот на позитивната разлика помеѓу приходите кои произлегуваат од трансакцијата по цена утврдена во согласност со принципот на „дофат на рака“ и приходите кои произлегуваат од таа трансакција по трансферната цена.

Принципот „дофат на рака“ подразбира дека деловните и финансиски трансакции помеѓу поврзаните лица се вршат по цени и според услови во кои тие трансакции не се разликуваат од оние помеѓу неповрзани лица во споредливи околности.

Принципот „дофат на рака“ се однесува на сите трансакции помеѓу поврзани лица, вклучувајќи ги и оние кои се однесуваат на: материјален и нематеријален имот, деловни и финансиски услуги, внатрегрупацијски услуги, надоместоци за авторски права, акции, деривати, други хартии од вредност, други финансиски инструменти и какви било други трансакции што можат да влијаат врз добивката или загубата на поврзаните лица.

При утврдување на цената на трансакциите во согласност со принципот „дофат на рака“ се користат следниве методи:

- 1) метод на споредлива неконтролирана цена;
- 2) метод на препродажна цена;
- 3) метод на цена на чинење;
- 4) метод на трансакциска нето маржа;
- 5) метод на поделба на добивка;
- 6) кој било друг метод доколку примената на претходно наведените методи не е соодветна.

Деловни Информации бр. 2/2023

За секоја категорија трансакции, односно група трансакции од ист вид, обврзникот го избира најсоодветниот метод за утврдување на цената на трансакцијата во согласност со принципот на „дофат на рака“.

Обврзникот е должен за трансакциите од членот 12 од законот да изготви и да чува извештај за трансферни цени.

Обврзникот е должен, да го чува извештајот во рок од десет години од истекот на годината за која се однесува извештајот.

Обврзникот е должен на барање на Управата за јавни приходи да и го достави извештајот, во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето.

Барањето, Управата за јавни приходи може да го достави до даночниот обврзник по истекот на 30 дена од рокот за поднесување на даночен биланс утврден во член 39 од законот.

Даночните обврзници кои изготвуваат и чуваат извештај за трансферни цени согласно членот 12-а од овој закон имаат обврска кон образецот „ДБ“- даночен биланс за оданочување на добивката, да достават **Прилог со податоци за трансакции меѓу поврзани лица** - П/ТЦ со даночниот биланс за 2022 година.

3. РЕИНВЕСТИРАНА ДОБИВКА И КАЗНИ ЗА КОРИСТЕНО ОСЛОБОДУВАЊЕ ПРИ НЕИСПОЛНУВАЊЕ УСЛОВИ

Најавите за укинување и модификација на постоечкото намалување на даночната основица за реинвестираната добивка, не се исполнија и реинвестираната добивка останува на сила и во 2023 година.

Даночната основа се намалува за износот на извршените вложувања од добивката од претходната година (реинвестирана добивка).

Под реинвестирана добивка од ставот 1 на овој член се подразбираат извршените инвестициски вложувања од добивката за развојни цели, односно вложувањата во материјални средства (недвижности, постројки и опрема), вклучително и вложувањата во материјални средства набавени преку финансиски лизинг, како и во нематеријални средства (компјутерски софтвер и патенти) за проширување на дејноста на даночниот обврзник, освен вложувања во патнички автомобили, мебел, теписи, аудио

Деловни Информации бр. 2/2023

визуелни средства, бела техника, уметнички дела од ликовната и применетата уметност и други вложувања кои служат за административни цели.

Доколку даночниот обврзник ги оттуѓи средствата со кои се стекнал преку реинвестирање на добивката во рок од пет години од денот во кој е извршено инвестициското вложување, го должи данокот кој би го платил кога не би го користел ослободувањето.

Во случај на раскинување на договорот за финансиски лизинг, даночниот обврзник го должи данокот кој би го платил кога не би го користел ослободувањето.

Доколку даночниот обврзник документирано не докаже дека даночното ослободување го искористил за вложувања во материјални средства (недвижности, постројки и опрема) и во нематеријални средства (компјутерски софтвер и патенти) за проширување на дејноста го должи петкратен износ данокот кој би го платил кога не би го користел ослободувањето.

Исто така при прекин на условите во петгодишниот рок за неотуѓување на средствата, не се поднесе образецот ДД-ДО за пресметување на данокот по основ неисполнување и прекинување на условите за даночно олеснување се воведува **петкратен износ на данок**, доколку се утврди од страна на УЈП.

Доколку даночниот обврзник **не го** утврди данокот, со **поднесување на Образец ДД-ДО**, го должи **во петкратен износ** данокот кој би го платил кога не би го користел ослободувањето по основ реинвестирана добивка.

4. УКИНУВАЊЕ НА ВАУЧЕР СИСТЕМ ЗА ДОНАЦИИ ВО СПОРТОТ

Со предлог законот за данокот на добивка се предлага укинување на ваучер системот за даночно ослободување од данок на добивка, почнувајќи од 01.01.2023 година.

Укинувањето на ваучер системот за примена на даночно ослободување кај донациите во спортот, не значи и прекин на ослободување по основ на донации во спортот.

Со укинување на ваучер системот даночното ослободување за донации во спортот, дадените донации во спортот повторно се враќаат во јатото на даночни ослободувања за дадени донации во јавен сектор.

Деловни Информации бр. 2/2023

Со предлог измените сите дадени донации во спортот можат да користат ослободување до 5% од вкупниот приход.

Ослободувањето ќе се користи по преходно спроведена постапка за добивање Решение за донација од јавен карактер од Министерството за правда и поднесување на Образец УЈП-ИДС/ДВ од страна на давателот и УЈП-ИДС/ПР од примателот на донацијата до УЈП.

Со укинувањето на ваучер системот се укинува правото на намалување на аконтациите за 2023 година, за данокот на добивка до висина од 50% по основ на користено ослободување од данокот по годишна сметка за 2022 година.

Обврзниците кои до денот на отпочнување на примената на законот искористиле даночно ослободување согласно членот 30-а од Законот за данокот на добивка („Службен весник на Република Македонија“ 112/14 ... 248/18 и „Службен весник на РС Македонија“ 232/19 ... 151/21), а кај кои е утврдено престанување на условите за даночното ослободување, должни се да го утврдат и платат данок на добивка врз основа на образец „ДД-ДО“, кој се доставува до Управата за јавни приходи во рок 30 дена од денот на престанување на условите за даночно ослободување.

5. УКИНУВАЊЕ НА ПРАГОТ ОД 3 МИЛИОНИ КАЈ ДБ-ВП

Трговските друштва класифицирани како мали и микро-трговци и правните лица резиденти на Република Македонија, кои водат сметководство и подготвуваат годишни сметки согласно со Законот за трговските друштва, согласно со условите утврдени во членот 33 од законот, можат да се определат да плаќаат годишен данок на вкупен приход.

Трговските друштва ако извршуваат банкарска, финансиска и осигурителна дејност и дејност од областа на игрите на среќа и забавните игри, не припаѓаат во поедноставен даночен режим на плаќање на годишен данок на вкупен приход според ставот 1 на член 31.

Трговските друштва од членот 31 став 1 од законот, можат да се определат да пресметуваат и плаќаат годишен данок на вкупен приход под услов:

Деловни Информации бр. 2/2023

1. да извршуваат стопанска дејност, освен банкарска, финансиска, осигурителна и дејност од областа на игрите на среќа и забавните игри и

2. вкупниот приход остварен во годината за која се утврдува данокот од кој било извор да изнесува **до 6.000.000** денари на годишно ниво.

Трговските друштва одбраниот модел на оданочување не може да го менуваат во наредните три години, вклучувајќи ја и годината за која се плаќа данок на вкупен приход, доколку во наредните три години остваруваат вкупен приход до 6.000.000 денари на годишно ниво.

Годишниот данок на вкупен приход се пресметува врз основа на остварениот вкупен приход по сите основи во деловната година за која се утврдува данокот. Под деловна година се подразбира календарска година.

Данокот на вкупен приход се пресметува во висина од 1% од износот на остварениот вкупен приход искажан во Билансот на успех во годишната сметка и финансиските извештаи според одредбите од Законот за трговските друштва, за деловната година за која се утврдува данокот.

Трговските друштва членот 33 од законот, Управата за јавни приходи ги евидентира во Регистарот на трговски друштва за годишен данок на вкупен приход.

Управата за јавни приходи евидентирањето го врши врз основа на податоците за искажаниот вкупен приход во Билансот на успех кон годишната сметка и финансиските извештаи според одредбите од Законот за трговските друштва, за деловната година за која се утврдува данокот.

Трговските друштва од членот 31 од законот се должни до Управата за јавни приходи да достават даночна пријава на образец „ДБ-ВП - Годишен данок на вкупен приход“ во рокот пропишан за поднесување на годишна сметка согласно со Законот за трговските друштва и прописите за сметководство.

Законот се предвидува да влезе во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе отпочне да се применува од 1 јануари 2023 година.

ФИНАНСИИ

м-р Магдица Костадинова

НАЧИН НА ПРЕСМЕТКА НА КАЗНЕНА КАМАТА (ЗА ПЕРИОД ОД 01.01 ДО 30.06.2023)

Согласно Објавата на Народна Банка на РСМ референтната стапка за пресметување на стапката на казнена камата за период од 01.01 до 30.06.2023 година изнесува 4,75%.

ВОВЕД

Казнена камата претставува надомест за стварната или претпоставената штета што ја трпи доверителот, поради тоа што е лишен од употреба на своите пари, заради задоцнување на должникот.

Казнена камата, претставува казна за неуредниот должник, односно средство за притисок, со цел да се обезбеди навремено исполнување на обврската.

Доверителот има право на казнена камата, без разлика дали претрпел штета поради должниковото доцнење.

Ако штетата, што ја претрпел доверителот, поради должниковото доцнење, е поголема од износот што би го добил на име на казнена камата, тој има право да ја бара разликата до целосниот надомест на штетата.

До 31.01.2010 година, пресметката на затезната камата се вршеше согласно Законот за висината на стапката на затезна камата ("Службен весник на РМ" 65/92; 70/93), односно со примена на конформна метода и со стапка на затезна камата во висина на есконтиненталната стапка, што ја утврдуваше НБРМ, зголемена за 200%.

Деловни Информации бр. 2/2023

Новиот начин на пресметка на казнена камата, почнувајќи од 01. 02. 2010 година, се врши согласно член 266 до 268-а од Измената на Законот за Облигациони односи (“Службен весник на РМ” 161/09) и Одлуката за референтната каматна стапка за пресметување на стапката на казнена камата, која ја објавува Народна Банка на РС Македонија.

1. КАЗНЕНА ЗАТЕЗНА КАМАТА

Согласно член 266 од Законот за Облигациони односи (“Службен весник на РМ” 18/01; 4/02; 5/03; 84/08; 81/09; 161/09; 123/13, 215/2021), должникот кој ќе задоцни со исполнувањето на парична обврска, *долгува, покрај главнината и казнена камата.*

Стасаноста на обврската за плаќање на казнена камата, се определува согласно со правилата на законот, што се однесуваат на определувањето на времето на исполнување на обврските.

Доколку стасаноста не може да се определи на овој начин, а станува збор за побарување од прометот на стоки и услуги меѓу трговци или трговци и лица на јавното право, обврската за плаќање на казнената камата, стасува во еден од следниве денови, без потреба од доставување опомена:

- ❖ **30 дена** од денот на приемот на фактурата или соодветното барање за исплата или;
- ❖ **ако денот на приемот** на фактурата или соодветното барање за исплата не може да се определи со сигурност, **30 дена** по приемот на стоките или услугите или;
- ❖ **ако должникот** ја прими фактурата или соодветното барање за исплата пред приемот на стоките и услугите, **30 дена** од приемот на стоките или услугите или;
- ❖ **ако со закон** или договор е предвидена постапка за прием или потврдување, со која се утврдува сообразноста на стоките или услугите, а должникот ја прими фактурата или соодветното барање за исплата, пред или на денот на приемот или потврдувањето, **30 дена** од денот на приемот, односно потврдувањето.

Деловни Информации бр. 2/2023

2. ВИСИНА НА СТАПКАТА НА КАЗНЕНА (ЗАТЕЗНА) КАМАТА

2.1. За денарски обврски

Согласно член 266-а од Законот, стапката на казнената камата, се определува за секое полугодие и тоа во висина на каматната стапка од основниот инструмент од операциите на отворен пазар на Народната банка на Република Македонија (**референтна стапка**), што важела на последниот ден од полугодието, што му претходело на тековното полугодие, зголемена за :

- **10 (ДЕСЕТ)** процентни поени во трговските договори и договорите меѓу трговци и лица на јавното право, (**односно помеѓу две правни лица**);
- **8 (ОСУМ)** процентни поени во договорите, во кои барем едното лице не е трговец - законска казнена камата (**помеѓу правно и физичко лице**).

2.2. За девизни обврски

Кога паричната обврска е изразена или определена во **СТРАНСКА ВАЛУТА**, стапката на казнената камата се определува за секое полугодие и тоа во висина на едномесечна стапка на **Еурибор** за евра, што важела на последниот ден од полугодието, што му претходело на тековното полугодие, зголемена за :

- **10 (ДЕСЕТ)** процентни поени во трговските договори и договорите меѓу трговци и лица на јавното право, (**односно помеѓу две правни лица**);
- **8 (ОСУМ)** процентни поени во договорите во кои барем едното лице не е трговец - законска казнена камата (**односно помеѓу правно и физичко лице**).

Во трговските договори и договорите меѓу трговци и лица на јавното право, може да се договори и повисока стапка од стапката на законската казнена камата, што важела на денот на склучување на договорот (**договорна казнена камата**), но само кај трговските договори и договорите меѓу трговци и лица на јавното право, но **најмногу до 50 проценти**, повисока, од утврдената законска казнена камата.

Деловни Информации бр. 2/2023

Целосно или делумно е ништовна одредбата, со која се договара стапка повисока од стапката на законската казнена камата, ако од околностите на случајот, трговските обичаи или природата на предметот на обврската, произлегува дека со вака договорената стапка на казнена камата, спротивно на начелата на совесност и чесност, еднаква вредност на заемните давања и справедливоста, како и на одредбите за лихварските договори, е предизвикан очигледен несразмер меѓу правата и обврските на договорните страни.

При оценувањето дали одредбата за определување на висината на стапката на договорната казнена камата е ништовна, предвид ќе се земе и дали постоеле оправдани причини за отстапување од висината на стапката на законската казнена камата.

Како лица на јавното право, во смисла на законот, се сметаат лицата кои се обврзани да постапуваат според постапката за јавни набавки, (државните органи, органите на единиците на локалната самоуправа и на градот Скопје, правни лица основани за специфична намена за задоволување на потребите од јавен интерес, здруженија основани од еден или повеќе државни органи, јавните претпријатија, акционерските друштва и друштвата со ограничена одговорност, во кои државата има доминантно директно или индиректно влијание, преку сопственост над нив), освен трговците.

НАПОМЕНА: Народната банка на Република Македонија е должна на секој 2 јануари и на секој 1 јули, да ја објави референтната стапка на својата веб страница, која се применува за тековните шест месеца (до крајот на полугодieto).

3. ПРЕСМЕТКА НА КАЗНЕНА (ЗАТЕЗНА) КАМАТА

Согласно измената на член 266-в од Законот, пресметката на казнената камата, се врши со примена на декурзивниот едноставен каматен метод на стасаната главнина, **без зголемување на главнината, со пресметаната камата.**

Кога пресметката на казнената камата **се врши за пресметковен период подолг од една година**, износот на долгуваната казнена камата се добива така што производот добиен со множење на главнината, стапката на казнената камата и бројот на годините на задоцнување, **ќе се подели со бројот 100.**

Деловни Информации бр. 2/2023

Кога пресметката на казнената камата **се врши за пресметковен период, покус од една година**, износот на долгуваната казнена камата, се добива така што, производот добиен со множење на главнината, стапката на казнената камата и бројот на деновите на задоцнување, *ќе се подели со бројот 36.500, односно со бројот 36.600, кога годината е престапна.*

3.1. Висината на казнена (зайезна) камата за период од 01.01. до 30.06.2023 година

Врз основа на член 266-а став 6 од Законот за облигациони односи и точка 3 од Одлуката за референтна стапка за пресметување на стапката на казнена камата, ("Службен весник на РМ" 139/08; 13/10), Народната Банка на Република Македонија, согласно *Одлука бр. 02-42045/1 од 22.12.2022 година, ОБЈАВИ* дека референтната стапка за пресметување на стапката на казнена камата, за период од *01.01 до 30.06.2023* година изнесува :

4,75%

3.1.1. Парична обврска изразена во домашна валута

а) Утврдување на стапката на законска казнена камата, помеѓу **две правни лица:**

- Референтна стапка;	4,75%
- Зголемување на каматна стапка;	10%
- Стапка на законска казнена камата (4,75% +10%);	14,75%

б) Утврдување на стапката на законска казнена камата, помеѓу **физичко и - правно лице:**

- Референтна стапка;	4,75%
- Зголемување на каматна стапка;	8%
- Стапка на законска казнена камата (4,75% + 8%);	12,75%

3.1.2. Парична обврска изразена во **СТРАНСКА ВАЛУТА**

Кога паричната обврска е изразена во странска валута, стапката на казнената камата се определува за секое полугодие и тоа во висина на едномесечната стапка на **Euribor** за евра, што важела на последниот ден на полугодието, што му претходило на тековното полугодие.

Деловни Информации бр. 2/2023

а) Утврдување на стапката на законска казнена камата, помеѓу **две правни лица**:

- Едномесечна стапка на Euribor (за I полугодие);	(1,884%)
- Зголемување на каматна стапка;	10%
- Стапка на законска казнена камата (1,884% + 10%);	11,884%

б) Утврдување на стапката на законска казнена камата, помеѓу **физичко и - правно лице**:

- Едномесечна стапка на Euribor (за I полугодие);	(1,884%)
- Зголемување на каматна стапка;	8%
- Стапка на законска казнена камата (1,884% + 8%);	9,884%

НАПОМЕНА: До 01 Февруари 2010 година за пресметка на затезна камата се применуваше комфорниот метод, кој претпоставуваше капитализација на каматите на месечно ниво.

3.2. Пресметка на казнена (затезна) камата за период ПОДОЛГ од една година

Кога пресметката на казнената камата се врши за пресметковен период **подолг од една година**, износот на долгуваната казнена камата се добива така што производот добиен со множење на главнината, стапката на казнената камата и бројот на годините на задоцнување, **ке се подели со бројот 100 (сто)**.

Кога пресметката на казнената камата се врши за пресметковен период **ПОДОЛГ ОД ЕДНА ГОДИНА**, формулата за пресметката е следната:

$$K = \frac{G \times Y \times p}{100}$$

- K** – Казнена камата;
G – Главнината (**долг, односно побарување**);
Y – Број на години за кои се пресметува каматата;
p – Стапка на казнена камата.

Деловни Информации бр. 2/2023

ПРИМЕР: Друштвото “НОРА” ДОО од Скопје на 01.02.2022 година, продало трговска стока на Друштвото “МАКО” ДОО од Скопје во износ од 200.000 денари. Според Договорот, плаќањето требало да се изврши на 01.08.2022 година, но купувачот стоката ја платил на 01.02.2023 година.

Стапката на казнена камата, **изнесува 14%.**
Година на доцнење: 1 година.

ПРЕСМЕТКА:

$$K = \frac{200.000 \times 1 \times 14,75}{100} = 29.500,00 \text{ денари}$$

**3.3. Пресметка на казнена (затезна) камата за период
ПОКРАТОК од една година (помеѓу две правни лица)**

Кога пресметката на казнената камата, се врши за пресметковен период **покрајок од една година**, износот на долгуваната казнена камата се добива така што производот добиен со множење на главнината, стапката на казнената камата и бројот на деновите на задоцнување **ќе се поделат со бројот 36.500, односно со бројот 36.600, кога годината е преспајна.**

Кога пресметката на казнената камата се врши за период **ПОКРАТОК ОД ЕДНА ГОДИНА**, формулата за пресметка е следната:

$$K = \frac{G \times Y \times P}{36.500 (36.600)}$$

K – Казнена камата;
G – Главнината (**долг, односно побарување**);
Y – Број на години за кои се пресметува каматата;
P– Стапка на казнена камата.

ПРИМЕР: Друштвото “ХИПО” ДОО од Скопје на 15.01.2023 година, продало трговска стока на Друштвото “ТИГО” ДОО од Скопје во износ од 120.000 денари. Според Договорот, плаќањето требало да се изврши на 15.02.2023 година, но купувачот стоката ја платил на 20.02.2023 година.

Денови на задоцнување: 35.

Деловни Информации бр. 2/2023

Стапка на казнена камата за II полугодие 2023 година, изнесува 14,75%.

ПРЕСМЕТКА:

$$K = \frac{120.000 \times 35 \times 14,75}{36.500} = 1.697,00 \text{ денари.}$$

НАПОМЕНА: Кога пресметката на казнената камата се врши помеѓу правно и физичко лице, се зема стапката соодветна за периодот за кој се пресметува казнената камата, утврдена за соодветниот период, според дадениот Преглед на висината на стапка на казнена и договорна камата, даден на крајот на текстот.

Идентичен резултат, се добива и со примена на пропорционален метод:

$$PS = \frac{P \times D}{365}$$

Ps – Пропорционална стапка за n денови;
p - пропишана годишна стапка;
d - број на денови за кои се пресметува каматата.

$$PS = \frac{14,75 \times 35}{365} = 1,414\%$$

$$120.000 \times 1,414\% = 1.697,00 \text{ денари.}$$

КНИЖЕЊЕ:

1251 - Побарувања за казнена камата	1.697,00	
7742 - Приходи од казнени камати		1.697,00
- (по камајна листа);		
100 - Трансакциска сметка	1.697,00	
1251 - Побарувања за казнена камата		1.697,00
- (по извод).		

Деловни Информации бр. 2/2023

4. Пресметка на казнена (затезна) камата за Договори меѓу правни лица кога лицето ѝлака дел од долгот

ПРИМЕР: Друштвото “ТОРА” ДОО од Скопје на 20.01.2023 година продало трговска стока на Друштвото “АЛДИ” ДОО од Скопје во износ од 150.000 денари. Според Договорот, плаќањето требало да се изврши на 07.02.2023 година, но купувачот дел од долгот во износ од 65.00,00 денари, го платил на 15.02.2023 година, со задоцнување од 8 дена, а остатокот од долгот на 01.03.2023 година.

ПРЕСМЕТКА:

$K = \frac{150.000 \times 8 \times 14,75}{36.500} = 485,00 \text{ денари.}$
$K = \frac{85.000 \times 13 \times 12}{36.500} = 363,00 \text{ денари.}$

5. СТАПКА НА КАЗНЕНА (ЗАТЕЗНА) КАМАТА ЗА ДРУГИТЕ ВИДОВИ НА ОБЛИГАЦИОНИ ОДНОСИ

Согласно член 266-б од Законот на паричните обврски, што произлегуваат од другите видови на облигациони односи, се применува стапката на законска казнена камата за договорите во кои барем едното лице не е трговец (*физичко лице*), за соодветната валута, односно казнената камата се одредува кога референтната стапка на последниот ден од полугодие, *ќе се зголеми за осум процентни поени (8%)*.

Во останатите видови облигациони односи спаѓаат: причинување штета, рабоводство без налог, стекнување без основ, еднострани изјави на волја и други облигациони односи утврдени со посебни закони, како што е издршката.

Кога долгот е изразен или определен во странска валута, стапката на казнената камата се определува за секое полугодие, *и ѝоа во висина на едномесечна стапка на Еурибор за евра, што важела на последниот ден од полугодие, што му претходело на тековното полугодие, зголемена за 8 (осум) процентни поени*.

Деловни Информации бр. 2/2023

5.1. Утврдување стапка на законска казнена камата, кај остнатите видови облигациони односи

5.1.1. Утврдување на стапка на законска казнена камата

- Референтна каматна стапка на НБРМ **4,75%**
- Зголемување на каматна стапка **8%**
- Стапка на законска казнена камата
за второ полугодие (**4,75% + 8%**) **12,75%**

5.1.2. Утврдување на едномесечна стапка на Еурибор

- Едномесечна стапка на Еурибор во евра **(1,884%)**
- Зголемување на каматна стапка **8%**
- Стапка на законска казнена камата
за второ полугодие (**1,884 + 8%**) **9,884%**

6. УТВРДУВАЊЕ НА ВИСИНАТА НА СТАПКАТА НА ДОГОВОРНАТА КАМАТА

Согласно член 388 од Законот, стапката на договорната камата во трговските договори и договорите меѓу трговци и лица на јавното право **се определува договорно, но не повисока од стапката на законската казнена камата** утврдена во членот 266-а од Законот, зголемена најмногу за **50 проценти**.

Пример:

- **Стапката на законска казнена камата** **14,75%**
- **Износ за зголемување на стапката на
законска казнена камата (14,75% x 50%)** **7,38%**
- **Стапка на договорна камата
(14,75% + 7,38%)** **22,13%**

Стапката на договорната камата во договорите меѓу лица **од кои барем едното не е трговец**, не може да биде повисока од стапката на законската казнена камата за соодветната валута, што важела на денот на склучувањето на договорот, односно на денот на промената на каматната стапка, ако е договорена променлива каматна стапка.

Деловни Информации бр. 2/2023

Ако во договорите меѓу лица од кои барем едното не е трговец е договорена повисока каматна стапка од дозволената, ќе се применува највисоката дозволена каматна стапка за соодветната валута.

Целосно или делумно е ништовна одредбата за определување на висината на стапката на договорната камата ако од околностите на случајот, трговските обичаи или природата на предметот на обврската произлегува дека со вака договорената стапка на договорна камата, спротивно на начелата на совесност и чесност, еднаква вредност на заемните давања и справедливоста, како и на одредбите за лихварските договори, е предизвикан очигледен несразмер меѓу правата и обврските на договорните страни.

При оценувањето дали одредбата за определување на висината на стапката на договорната камата е ништовна, предвид ќе се земе и кои биле причините за така определена висина на стапка на договорната камата.

Ако во трговските договори или договорите меѓу трговци и лица на јавното **право е договорена повисока стапка на договорна камата од стапката на законската казнена камата**, а притоа не е договорена договорна казнена камата, по задоцнувањето со исполнувањето на паричната обврска, тече само договорната камата.

Ништовна е одредбата на договорот која предвидува истовремено течење и пресметување на договорна казнена камата и законска казнена камата.

Доколку во договорите помеѓу лица од кои барем едното не е трговец (*граѓанско лице*) е договорена повисока каматна стапка од дозволената, ќе се применува највисоката дозволена каматна стапка за соодветната валута.

НАПОМЕНА: Значи дозволено е слободно определување на стапката на договорената камата, со тоа што истата не може да биде повисока од стапката на законската казнена камата, зголемена најмногу за 50%.

Според новата измена, произлегува дека највисоко дозволена стапка е различна зависно од видот на валутата, т.е. зависно од тоа дали долгот е денарски или девизен.

Деловни Информации бр. 2/2023

Во насока на ова е и решението, според кое, ако во договорите помеѓу лица од кои барем едното не е трговец (*граѓанин*) е договорена повисока каматна стапка од дозволената, ќе се применува највисока дозволена каматна стапка за соодветна валута.

6.1. Пресметка на камата, кога не е определена сѐајкаша

Согласно член 388 став 6 од Законот, ако плаќањето на каматата е договорено, **а не е определена нејзината стапка**, во договорите меѓу лицата од кои барем **едното не е трговец** се применува каматна стапка **во висина од 1/3 една третина од стапката на законската казнена камата, за соодветната валута**, а во трговските договори или договорите меѓу трговци и лицата на јавното право се применува каматна стапка **во висина од 1/2 една половина од стапката на законската казнена камата за соодветната валута**, определена според одредбите на законот.

Доколку плаќањето на каматата е договорено, а не е определена нејзината стапка, во договорите меѓу лицата од кои барем едното не е трговец (*односно е граѓанско лице*), се применува каматна стапка во висина од 1/3 (*една третина*), од сѐајкаша на законската казнена камата, за соодветната валута.

6.1.1. Пример за утврдување на стапка во договори помеѓу лицата од кои барем едното НЕ Е ТРГОВЕЦ, односно е граѓанско лице (правно - физичко)

• Законска казнена камата	14,75%
• 1/3 од законска казнена камата (14,75% : 3)	4,92%
• Стапка на договорна камата	4,92%

Ако плаќањето на каматата е договорено, **а не е определена нејзината стапка**, во трговските договори или договорите помеѓу трговци и лицата на јавното право, се применува каматна стапка **во висина од 1/2 (една половина), од сѐајкаша на законската казнена камата за соодветна валута**, според одредбите на Законот за Облигациони односи.

Деловни Информации бр. 2/2023

6.1.2. Пример за утврдување на стапката во
трговски договори или договорите помеѓу
трговци и лицата на јавното право
(правно - правно)

• Законска казнена камата	14,75%
• $\frac{1}{2}$ од законска казнена камата (14,75% : 2)	7,38%
• Стапка на договорна камата	7,38%

7. НОВИ ПРАВИЛА ЗА СТАСАНА, А НЕИСПЛАТЕНА ДОГОВОРНА КАМАТА

Со измените и дополнувањата на Законот за облигациони односи ("Службен весник на РС Македонија" 215/2021) се додаде нов член 389-а, кој се однесува на договорната камата.

Со измената на членот 389-а, се дефинира дека:

- Кога износот на стасаната, а неисплатена договорна камата, ќе го достигне износот на главнината, КАМАТАТА ПРЕСТАНУВА ДА ТЕЧЕ.
- Одредбата од овој нов член се применува и за неплатената камата од 1 јануари по годината во која стапката на инфлацијата била во рамките на умерена инфлација, односно до 50% на годишно ниво.
- Одредбите од овој нов член не се применуваат од 1 јануари по годината во која стапката на инфлацијата е во рамките на голема инфлација, односно над 50% на годишно ниво.
- Одлука за прогласување на година на ниска (до 3%), умерена (од над 3% до 50%) или висока инфлација (над 50%) донесува Советот на НБРСМ.
- Новините се применуваат од 01.10.2021 година.

ПРИМЕР: Доколку одреден граѓанин или фирма имал долг од пред 10 години, на сума од 1.000 денари, износот на каматите што му се насобрале со години и кои на крајот ќе треба да ги плати, да не бидат повисоки од 1.000 денари.

Или, тој граѓанин или фирма за овој долг од 1.000 денари, на крајот да не треба да плати сума повисока од 2.000 денари.

Деловни Информации бр. 2/2023

НАПОМЕНА: Значи согласно Законската одредба, кога каматата ќе го достигне износот на главнината на долгот, таа да престане да се пресметува.

Согласно член 388-б од Законот, ништовна е одредбата на договорот со која се предвидува дека на каматата, кога ќе пристигне за исплата, **ќе почне да тече камата доколку не биде исплатена по нејзиното пристигнување**, освен за депозитите кај банките, штедилниците и другите финансиски институции.

Дозволена е договорена одредба, со која однапред се договара зголемување на годишната каматна стапка до највисоко дозволената, **во случај должникот да не ги исплати пристигнатите договорни камати навреме.**

Одредбите за договорната камата, сообразно важат и за другите обврски, што за предмет имаат предмети определени според родот.

НАПОМЕНА: Ако во трговските договори или договорите помеѓу трговци и лица на јавното право е договорена повисока стапка на договорена камата од стапката на законската казнена камата, а притоа не е договорена договорна казнена камата, по задоцнувањето со исполнувањето на паричната обврска, тече само договорната камата.

Ништовна е одредбата на Договорот, која предвидува истовремено течење и пресметување на договорна и законска казнена камата.

Деловни Информации бр. 2/2023

**ПРЕГЛЕД НА ВИСИНА НА СТАПКА
НА КАЗНЕНА И ДОГОВОРНА КАМАТА
ОД 01.02.2010 ДО 30.06.2023 година**

Период	Референтна каматна стапка	Казнена камата правно и правно	Казнена камата правно и физичко	Објава на НБРМ	Стапка на ЕУРИБОР	Правно и правно	Правно и физичко
1	2	3=(2+10%)	4=(2+8%)	5	6	7=(6+10%)	8=(6+8%)
01.02-30.06.2010	8,5%	18,5%	16,5%	8562 30.12.2009	0,453%	10,453%	8,453%
01.07-31.12.2010	5%	15%	13%	4474 30.06.2010	0,485%	10,485%	8,485%
01.01-30.06.2011	4%	14%	12%	2521 29.12.2010	0,782%	10,782%	8,782%
01.07-31.12.2011	4%	14%	12%	5978 30.06.2011	1,325%	11,325%	9,325%
01.01-30.06.2012	4%	13,75%	12%	9901 28.12.2011	1,024%	11,024%	9,024%
01.07-31.12.2012	3,75%	13,75%	11,75%	5631 29.06.2012	0,373%	10,373%	8,373%
01.01-30.06.2013	3,75%	13,75%	11,75%	10257 31.12.2012	0,109%	10,109%	8,109%
01.07-31.12.2013	3,50%	13,50%	11,50%	23009 28.06.2013	0,123%	10,123%	8,123%
01.01-30.06.2014	3,25%	13,25%	11,25%	40842 31.12.2013	0,216%	10,216%	8,216%
01.07-31.12.2014	3,25%	13,25%	11,25%	21389 25.06.2014	0,099%	10,099%	8,099%
01.01-30.06.2015	3,25%	13,25%	11,25%	40009 29.12.2014	0,018%	10,018%	8,018%
01.07-31.12.2015	3,25%	13,25%	11,25%	22941 29.06.2015	-0,064%	9,936%	7,936%
01.01-30.06.2016	3,25%	13,25%	11,25%	41260 29.12.2015	-0,205%	9,795%	7,795%
01.07-31.12.2016	4%	14%	12%	21125 27.06.2016	-0,364%	9,636%	7,636%

Деловни Информации бр. 2/2023

01.01-30.06.2017	3,75%	13,75%	11,75%	38458 30.12.2016	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12.2017	3,25%	13,25%	11,25%	21905 29.06.2017	-0,373%	9,627%	7,627%
01.01-30.06.2018	3,25%	13,25%	11,25%	39714 26.12.2017	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12.2018	3,00%	13,00%	11,00%	22066 27.06.2018	-0,370%	9,630%	7,630%
01.01-30.06.2019	2,50%	12,50%	10,50%	40459 26.12.2018	-0,363%	9,637%	7,637%
01.07-31.12.2019	2,25%	12,25%	10,25%	21235 26.06.2019	-0,388%	9,612%	7,612%
01.01-30.06.2020	2,25%	12,25%	10,25%	21235 26.06.2019	-0,438%	9,562%	7,562%
03.04-30.04.2020 (вонредна состојба)	1,75%	6,75%	5,75%	11011 03.04.2020	-0,423%	4,577%	3,577%
01.05. 31.05.2020 (вонредна состојба)	1,75%	6,75%	5,75%	12262 29.04.2020	-0,460%	4,540%	3,540%
01.06.30.06.2020 (вонредна состојба)	1,50%	6,50%	5,50%	14004 29.05.020	-0,482%	4,518%	3,518%
01.07. 31.12.2020	1,50%	11,50%	9,5%	15997 30.06.2020	-0,510%	9,490%	7,490%
01.01. 30.06.2021	1,50%	11,50%	9,5%	31368 24.12.2020	-0,554%	9,446%	7,446%
01.07. 31.12.2021	1,25%	11,25%	9,25%	19476 29.06.2021	-0,555%	9,445%	7,445%
01.01.- 30.06.2022	1,25%	11,25%	9,25%	37790/1 28.12.2021	-0,583%	9,417%	7,417%
01.07. – 31.12.2022	2%	12%	10%	21955/1 17.06.2022	-0,508%	9,492%	7,492%
01.01. – 30.06.2023	4,75%	14,75%	12,75%	42045/1 22.12.2022	1,884%	11.884%	9.884%

ПРАВО И ЛЕГИСЛАТИВА

дипл. правник: Елена Јандриоска

НЕЧЕСНИ ТРГОВСКИ ПРАКТИКИ

Нечесните трговски практики, без оглед од што се предизвикани и на што се засновани, се забранети во трговијата, без оглед за кој вид на трговија станува збор и кој е учесник во трговските процеси.

ВОВЕД

Врз основа на новиот Законот за заштита на потрошувачите (“Службен весник на РСМ” 236/22), во потрошувачките односи на трговците, како и на секој субјект кој дејствува во име и/или за сметка на трговецот, им е забранета нечесна трговска практика и тоа пред, за време, како и по потрошувачкиот однос во поглед на сите производи, односно стоките и услугите, вклучувајќи ги и недвижностите, дигиталните услуги и дигиталните содржини, како и правата и обврските.

Одредена трговска практика е нечесна доколку материјално го нарушува економскиот интерес и однесувањето на просечниот потрошувач, во однос на производот до кого доаѓа или на кого е упатен или на просечниот член на групата кога трговската практика е насочена кон одредена група на потрошувачи.

Се карактеризира за нечесна кога е веројатно дека материјално ќе ги наруши економскиот интерес и однесувањето само на јасно дефинирана група на потрошувачи, кои се особено ранливи на засегнатиот производ, поради нивната ментална или физичка немоќ, возраст на начин предвидлив од трговецот и кога трговецот дава неточни информации за пазарните услови или за достапноста на стоката со намера да се наведе потрошувачот да ја набави стоката под услови што се понеповолни од вообичаените пазарни услови.

Деловни Информации бр. 2/2023

Нечесните трговски практики се класифицираат во две групи согласно Законот за заштита на потрошувачите, како измамнички и како агресивни трговски практики.

1. ИЗМАМНИЧКИ ТРГОВСКИ ПРАКТИКИ

Како измамнички трговски практики се сметаат дејствија, во смисла на активни, и пропуштања, во смисла на пасивни дејствија.

Една трговска практика ќе се смета за измамничка доколку содржи лажни информации и поради тоа е неистинита или доколку на било каков начин, вклучувајќи го општиот впечаток кој го остава, го доведува или пак е веројатно дека ќе го доведе во заблуда просечниот потрошувач, дури и кога информациите се фактички точни или е веројатно дека ќе предизвика просечниот потрошувач да донесе пазарна одлука што инаку не би ја донел.

Во смисла на сето ова, како околности на кои се однесува измамничката трговска практика се сметаат:

- постоењето или природата на производот;
- главните карактеристики на производот, како што се достапноста, корисноста, ризиците, изведбата, составот, дополнителната опрема, помошта после продажбата и постапувањето по приговори и поплаки, начинот и датумот на производство или обезбедување, испорачувањето, соодветноста на намената, користењето, количината, спецификацијата, географското или трговското потекло или очекуваните резултати од неговата употреба или пак резултатите од спроведените тестови или проверки;
- обемот на обврските на трговецот, мотивите за трговската практика и природата на продажниот процес, сите изјави или симболи во врска со директното или индиректното спонзорство или одобрување на трговецот или на производот;
- цената или начинот на којшто се пресметува цената или постоење на одредени погодности во поглед на цената;
- потребата за сервисирање, делови, замена или поправка;
- природата, особините или правата на трговецот или неговиот застапник, како што се нивниот идентитет или имот, квалификации, статусот, одобрувањата кои им се даде-

Деловни Информации бр. 2/2023

ни, поседувањето на права за индустриска, стопанска или интелектуална сопственост, награди или пофалници кои им се доделени и

- правата на потрошувачот, вклучувајќи го правото за замена или враќање на парите и одредбите за сообразност на стоките и трговските гаранции од овој закон, како и ризиците со коишто потрошувачот може да се соочи.

Трговската практика се смета дека е измамничка и доколку во својата фактичка состојба, имајќи ги предвид сите околности и специфичност на случајот, го наведува или веројатно може да го наведе просечниот потрошувач да донесе пазарна одлука, што не би ја донел во друг случај, а се однесува на:

- какво било ставање на стоките на пазарот, вклучувајќи споредбено огласување, што доведува до забуна со други производи, трговски марки, трговски имиња или други знаци за разликување на конкурентот;
- неисполнување на обврските кои трговецот ги преземал според кодексите на однесување на кои се обврзал, кога обврската не е факултативна, туку е цврста и може да се провери и трговецот во своите трговски практики назначува дека е обврзан со кодексот на однесување и
- какво било ставање на стока на пазарот за која се тврди дека е идентична со стока во земјачленка на Европската Унија, а која што има значително различен состав или карактеристики, освен ако таа разлика не е оправдана со прописни и објективни фактори.

2. СПЕЦИФИЧНИ НЕЧЕСНИ И ИЗМАМНИЧКИ ТРГОВСКИ ПРАКТИКИ

Согласно Законот за заштита на потрошувачите, за нечесни измамнички трговски практики, се сметаат следниве, во кои трговецот:

- тврди дека е потписник на одреден кодекс на однесување.
- означува или применува колективна, сертифицирана или друга соодветна трговска марка, односно друга соодветна ознака за разликување што укажува на доверба, квалитет или слично, без за истото тоа да добил неопходно овластување.

Деловни Информации бр. 2/2023

- тврди дека кодексот на однесување има потврда, поддршка или дозвола од јавно или друго тело;
- тврди дека тој и/или неговата трговска практика и/или стоките се одобрени, препорачани или потврдени од јавно или друго тело, иако ова не е случај иако ваквото тврдење е направено без задоволување на условите потребни за одобрението, препораката или потврдувањето;
- прави повик за купување производи за одредена цена без обелоденување на постоењето било која разумна основа што може да ја има, за тоа дека нема да биде во можност да ги понуди за снабдување или да ги набави од друг трговец за снабдување предметните производи или други соодветни производи по оваа цена, а за временски период и во количество што се разумни, имајќи ги предвид самите стоки, обемот на огласување на стоките и понудената цена (“огласување со намамување”)
- прави повик за купување производи за одредена цена и потоа одбива да ја покаже огласената стока на потрошувачот или пак одбива да прими нарачка за стоката или истата да ја испорача во разумен рок или пак покажува примерок од стоката со недостаток или грешка, а во сите овие случаи со намера за промоција на друга стока (“намамување и замена”)
- прави лажна изјава дека стоката ќе биде достапна само во мошне ограничен временски период или достапна само под одредени услови, а со цел да изнуди непосредна одлука и потрошувачот да се лиши од доволна можност или доволно време за да може да донесе информирана одлука;
- се обврзува да преземе послепродажни услуги во однос на потрошувачите, со кои пред настанувањето на потрошувачкиот однос комуницирал на јазик, што не е службен на територија на државата, каде што овој е деловно основан, а потоа истите услуги ги прави достапни на потрошувачите само на друг јазик без притоа ова јасно да му го обелодени на потрошувачот пред овој да стане обврзан во потрошувачкиот однос.
- изјавува или поинаку создава претстава дека стоката може согласно со важечките прописи да се продаде, иако ова не е случај;

Деловни Информации бр. 2/2023

- ги претставува правата на потрошувачите утврдени со пропис како посебен белег на неговата понуда;
- користи уредничка содржина во медиумите за промоција на стоката, а кога трговецот платил за промоцијата и без ова јасно да се наведе во содржината или по пат на слика или звук така што потрошувачот ова може јасно да го увиди („уредничко огласување“), без притоа да се засегаат одредбите од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги;
- обезбедува резултати од пребарување како одговор на онлајн пребарување од страна на потрошувачот, без јасно да обелодени какво било платено огласување или плаќање за да се постигне повисоко рангирање на стоките во рамките на резултатите од пребарувањето;
- прави битни неточни тврдења во поглед на природата и на обемот на ризикот за личната безбедност на потрошувачот или на неговото семејство доколку потрошувачот не ја купи стоката;
- врши промоција на стока што е слична со стоката изработена од друг одреден производител на таков начин што намерно се заведува потрошувачот да верува дека стоката е изработена од истиот производител, иако ова не е случај;
- основа, раководи или промовира пирамидална шема на промоција каде што потрошувачот дава влог за можноста да се добие надоместок првенствено заради воведувањето други потрошувачи во шемата наместо заради продажба или користење на стоки;
- тврди дека планира да престане со работа или да ги пресели своите деловни простории, иако ова не е случај;
- тврди дека стоките се такви што ја олеснуваат добивката во игри на среќа;
- ажно тврди дека стоката може да излечи болести, нарушени функции или деформации;
- дава или проследува битни неточни информации за пазарните услови или за достапноста на стоката со намера да се наведе потрошувачот да ја набави стоката под услови што се понеповолни од вообичаените пазарни услови;

Деловни Информации бр. 2/2023

- трговецот во рамките на трговските практики тврди дека се распишува наградна игра или наградна промоција без да се доделат опишаните награди или нивниот разумен еквивалент;
- ја опишува стоката како „гратис“, „бесплатна“, „без надоместок“ или слично, а кога потрошувачот треба да плати каков било износ или надоместок што е различен од трошокот што не може да се избегне за да се одговори на трговска практика и за да го подигне или да плати за испораката на предметот;
- вклучува во пропаганден материјал сметка, фактура или сличен документ со којшто се бара плаќање и на потрошувачот му се создава претстава дека тој веќе ја нарачал стоката, иако ова не е случај;
- лажно тврди или создава претстава дека не дејствува за целите на неговата трговска, деловна, занаетчиска или професионална дејност или пак лажно се претставува себеси како потрошувач;
- создава лажна претстава дека послепродажната услуга поврзана со стоката е достапна во државата различна од онаа каде што стоката се продава;
- на потрошувачите им препродава билети за настани кои што ги добил со користење на автоматизирани средства за да го заобиколи ограничувањето на бројот на билети кои едно лице може да ги купи или други одредби кои се применуваат за купувањето на билети;
- наведува дека прегледите и оценките на социјалните мрежи за производот ги поднесуваат потрошувачи кои всушност го користеле или го купиле производот без да преземат разумни и соодветни мерки за да проверат дали таквите прегледи и оценки потекнуваат од таквите потрошувачи и
- трговецот или правно или физичко лице овластено од него поставува лажни прегледи, оценки или препораки на потрошувачи на социјалните мрежи или лажно ги претставува истите се со цел да ги промовира стоките.

3. ИЗМАМНИЧКО ПРОПУШТАЊЕ

Одредена трговска практика се смета како измамничка доколку во дадената фактичка состојба, имајќи ги предвид сите нејзини белези и околности и ограничувањата на медиумот за соопштување, изоставува битни информации што на просечниот потрошувач му се потребни за во дадените околности да донесе информирана пазарна одлука и на овој начин просечниот потрошувач го наведува или е веројатно дека ќе го наведе да донесе пазарна одлука што инаку не би ја донел.

Се смета дека станува збор за измамничко пропуштање и кога трговецот ги прикрива или на нејасен, неразбирлив, двосмислен или ненавремен начин ги дава битните информации, како и кога ќе пропушти да ја идентификува трговската намера за дадената трговска практика, а истата очигледно не произлегува од околностите на случајот, при што во двата случаи просечниот потрошувач го наведува или е веројатно дека ќе го наведе да донесе пазарна одлука што инаку не би ја донел.

Кога користениот медиум за соопштување на трговска практика подразбира просторни или временски ограничувања, при оценувањето дали информацијата била изоставена ќе се земат предвид овие ограничувања и било кои мерки преземени од страна на трговецот за правење на информацијата достапна на потрошувачите со помош на други средства.

Во случај на повик за купување, како битни ќе се сметаат следниве информации, под услов истите очигледно да не произлегуваат од околностите на случајот:

1. главните белези на стоката, во обем соодветен на медиумот и на стоката;
2. географската адреса и идентитетот на трговецот, како што е неговото трговско име или назив и кога е соодветно, географската адреса и идентитетот на трговецот во чие што име дејствува;
3. цената со вклучени даноци или кога природата на стоката е таква што цената не може да се пресмета однапред, начинот на кој што цената се пресметува, како и кога е соодветно, сите дополнителни трошоци за превоз, испорака или поштарина или кога овие трошоци не можат разумно да се пресметаат однапред, фактот дека ваквите дополнителни трошоци ќе треба да се платат;

Деловни Информации бр. 2/2023

---

4. начините на плаќање, испорака и работа на стоката, ако истите отстапуваат од барањата во поглед на професионалното внимание;
5. за стоките и правните работи каде постои право на повлекување или откажување, постоењето на вакво право и
6. за стоки кои се нудат на онлајн продажен простор, дали третото лице кое ја нуди стоката е трговец или не е, врз основа на изјавата којашто третото лице ја дава на организаторот на онлајн продажниот простор.

Кога на потрошувачите им се обезбедува можност за пребарување производи понудени од различни трговци или од потрошувачи врз основа на барање во форма на клучен збор, фраза или друг внес, без оглед каде конечно се склучува договор, за битни се сметаат општите информации, кои се достапни во специфичниот дел на онлајн интерфејсот, а кој е директно и лесно достапен од страницата каде што се презентирани резултатите од пребарувањето, за главните параметри кои го одредуваат рангирањето на стоките презентирани на потрошувачот како резултат на пребарувањето и релативната важност на тие параметри, за разлика од другите параметри, при што ова нема да се применува на давателите на алатки за интернет пребарувања, односно на физичко или правно лице кое што овозможува или се обврзува да овозможи алатки за интернет пребарување на потрошувачите.

4. АГРЕСИВНА ТРГОВСКА ПРАКТИКА

Одредена трговска практика се смета дека е агресивна доколку во дадената фактичка состојба, имајќи ги предвид сите нејзини белези и околности, по пат на вознемирување, принуда, вклучувајќи и употреба на физичка сила или прекумерно влијание, значително ги нарушува или е веројатно дека ќе ги наруши слободата на избор на просечниот потрошувач или неговото постапување во врска со стоката и на овој начин просечниот потрошувач го наведува или е веројатно дека ќе го наведе да донесе пазарна одлука што инаку не би ја донел.

Деловни Информации бр. 2/2023

Како нечесни агресивни трговски практики се сметаат случаите во кои трговецот создава претстава дека потрошувачот не може да ги напушти просториите сè додека не се склучи договор, врши лични посети во домот на потрошувачот не земајќи го предвид неговото барање да го напушти неговиот дом или повеќе да не го посетува, освен во околностите и во мерата што се оправдани, според важечките прописи, за спроведување договорна обврска.

Исто така доколку врши и постојани и непобарани понуди по телефон, факс-уред, електронска пошта или друго средство за комуникација на далечина, освен во околностите и во мерата што се оправдани, според важечките прописи, за спроведување договорна обврска, без притоа да се засегаат одредбите за договорите склучени на далечина, одредбите од Законот за заштита на личните податоци и прописите за заштита на приватноста во електронските комуникации.

Доколку бара од потрошувачот кој сака да поднесе барање по основ на осигурителна полиса да обезбеди документи што не можат да се сметаат за релевантни за да се оцени дали барањето е основано или пак систематски не одговора на постојаната преписка на потрошувачот со цел да го одврати од остварување на неговите договорни права, вклучува при огласувањето непосредно наведување на децата да ги купат огласуваните стоки или овие да ги убедат своите родители или други возрасни лица да ги купат огласуваните стоки за нив, без притоа да се засегаат одредбите од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, бара итно или одложено плаќање на стоките, како и враќање или чување на стоките снабдени од страна на трговецот без барање од потрошувачот, освен кога станува збор за заменска стока снабдена во смисла на одредбите за договорите склучени на далечина („инертна продажба“), изречно го информира потрошувачот дека, ако не ја купи стоката, ќе бидат загрозени работата или опстанокот на трговецот и создава лажна претстава дека потрошувачот веќе освоил, дека ќе освои или дека со преземањето одредено дејствие ќе освои награда или друга соодветна корист, иако никаква награда или друга соодветна корист не постои или пак ако преземањето одредено дејствие поврзано со добивање на наградата или другата соодветна корист е условено со плаќање или друг трошок за потрошувачот.

Деловни Информации бр. 2/2023

4.1. Кога постои вознемирување, принуда или прекумерно влијание

При одредувањето дали при трговска практика се користи вознемирување, принуда, вклучувајќи ја и употребата на физичка сила или прекумерно влијание, ќе се земат предвид:

1. неговото време на одвивање, локација, природа или истрајност;
2. употребата на заканувачки или погрден јазик или однесување;
3. искористувањето од страна на трговецот на посебната несреќа или на околностите чија што тежина ја нарушува моќта на расудување на потрошувачот, а трговецот за ова знаел, како би влијаел на одлуката на потрошувачот поврзана со стоката;
4. било кои тешки или несразмерни вондоговорни пречки воведени од страна на трговецот во случај кога потрошувачот сака да ги остварува своите договорни права, вклучувајќи ги правата на раскинување на договорот или на префрлување на друга стока или кај друг трговец и
5. секоја закана за преземање на дејствие спротивно на закон.

5. ПРАВА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ ВО СЛУЧАЈ НА НЕЧЕСНИ ТРГОВСКИ ПРАКТИКИ

Потрошувачите чии права се повредени со користење на нечесни трговски практики од страна на трговецот имаат право на надоместок на штетата која ја претрпеле и на сразмерно намалување на цената и раскинување на договорот.

При одлучување за правата, органите за надзор на пазарот ги земаат предвид тежината и природата на нечесната трговска практика, обемот на штетата што ја претрпел потрошувачот и другите релевантни околности на случајот.

Правата на потрошувачот во случај на нечесни трговски практики не задираат во другите права на потрошувачите утврдени со Законот за заштита на потрошувачите или со друг пропис.

НЕСТОПАСТВО

дипл.економист Јулија Минковска

УСЛОВИ И НАЧИН НА ВРШЕЊЕ НА ВОЛОНТЕРСКА РАБОТА ЗА 2023 ГОДИНА

Правата и обврските на волонтерите и организаторот на волонтерството, договорот за волонтерството и евиденцијата на волонтерската работа се регулирани согласно Законот за Работни односи ("Службен весник на РСМ" 62/05...288/21), Законот за волонтерство („Службен весник на РМ" 85/07; 161/08; 147/15; 124/19, 103/22), и Правилникот за начинот на водење и евиденција на волонтерската работа („Службен весник на РМ" 128/07).

ВОВЕД

Волонтерството претставува активност од интерес за Република Северна Македонија, која придонесува за подобрување на квалитетот на животот со активно вклучување на луѓето во општествениот живот, како и за развој на хумано и рамноправно демократско општество.

Под волонтерство се подразбира и доброволно давање на лични услуги, знаења и вештини и /или вршење на други активности во корист на други лица, органи, организации и други институции, без надоместок.

Со законот не се ограничува можноста да се даваат волонтерски услуги, кои се од непостојана или случајна природа на доброволна основа, без надоместок.

Под волонтерство, не се подразбира вршење на волонтерски стаж, согласно со Законот за работните односи.

Деловни Информации бр. 2/2023

1. ПОИМ ЗА ВОЛОНТЕР

Согласно член 3 од Законот за волонтерство (**во продолжение – Законот**), волонтер е физичко лице кое дава услуги, вештини и знаења, во корист на други лица, органи, организации и други институции, на доброволна основа и без финансиска или друга лична добивка.

Волонтер може да биде домашно и странско физичко лице, без ограничувања во поглед на потеклото.

Согласно член 7 од Законот, државјанин на РСМ може да волонтира во други држави, согласно со прописите на државата во која волонтира и ратификуваните меѓународни договори.

За таа цел, а во согласност со *Правилникот за начинот, постапката и евиденцијата за издавање на согласност за волонтирање на странско лице* (“Службен весник на РМ” 128/07), организаторот на волонтерската работа до Министерството за труд и социјална политика доставува Барање за издавање согласност за волонтирање на странско лице.

Кон барањето за издавање на согласност, се доставуваат следниве документи:

- ◆ Договор за волонтирање;
- ◆ Програма за волонтирање;
- ◆ Документ, со кој се докажува идентитет на странецот;
- ◆ Изјава дека не е казнуван за прекршок;
- ◆ Копија од упис во Централниот регистар на РМ, односно надлежниот основен суд на организаторот на волонтерската работа и
- ◆ Висината и начинот на покривање на патните трошоци и трошоците за престој на волонтерот.

Организаторот на волонтерската работа е должен **во рок од 60 дена**, од денот на издавање на согласноста, да го извести Министерството за труд и социјална политика, за почетокот на волонтирање на странското лице.

1.1. Малолетно лице – волонтер

Волонтер може да биде и малолетно лице, со писмена согласност од неговите родители или старатели.

Договор за волонтирање со малолетни лица може да се склучи само со писмена согласност од неговите родители или старатели.

Согласно одредбите на членовите 172, 173, 174, 175 и 176 од Законот за работни односи, *кои се однесуваат за заштитата на лицата кои не наполниле 18 години, соодветно се применуваат на малолетни лица кои волонтираат.*

Имено, според овие членови работното време на работникот кој сеуште не наполнил 18 години возраст, не смее да биде подолго од **осум часа дневно и 40 часа** неделно, а доколку работи најмалку четири и пол часа дневно, има право на пауза за време на работното време, од најмалку 30 минути. Работник кој се уште не наполнил 18 години возраст, има право на одмор меѓу два дена во траење од најмалку 24 последователни часа, како и право на годишен одмор зголемен за седум работни дена. *Работник кој не наполнил 18 години возраст не смее да работи ноќе меѓу 22,00 и 6,00 часот наредниот ден.*

По исклучок во случај на виша сила, кога работата мора да биде извршена, а полнолетните работници со возраст под 18 години, мора да работат ноќе, при што имаат право на одмор во наредните три дена.

2. ОРГАНИЗАТОРИ НА ВОЛОНТЕРСКА РАБОТА

Согласно член 6 од Законот, организатори на волонтерска работа, можат да бидат:

- **Здружение на граѓани и фондација,**
- **Верска заедница и религиозна група,**
- **Јавна установа,**
- **Орган на државна власт, и**
- **Единица на локална самоуправа и градот Скопје.**

Организаторот на волонтерската работа ја утврдува потребата од ангажирање на волонтери, видот на услугите и начинот и постапката за обезбедување на истите, врз основа на програма за волонтирање.

Деловни Информации бр. 2/2023

Организаторот на волонтерската работа не смее волонтерот да го стави во нееднаква положба поради расата, бојата на кожата, полот, возраста, здравствената состојба, односно инвалидност, религиозното, политичкото или друго убедување, националното или социјалното потекло, статусот на семејството, имотната состојба, половата насоченост или заради други лични околности.

3. ПРАВА И ОБВРСКИ НА ВОЛОНТЕРОТ И ОРГАНИЗАТОРОТ НА ВОЛОНТЕРСТВОТО

3.1. Право на волонтиерише

Согласно член 10 од Законот, **Волонтерот има право:**

- ◆ **Во писмена форма да го добие описот на правата и обврските кои треба да ги исполни и да биде запознаен со условите и опасностите, поврзани за време на волонтирањето, пред започнување на волонтирањето,**
- ◆ **Да биде запознаен со општите акти на организаторот на услугите, односно на оние делови кои се однесуваат на волонтерските услуги, за кои е ангажиран,**
- ◆ **Да користи средства за заштита при работа, согласно со прописите за заштита при работа,**
- ◆ **На обука, доколку истата е потребна за обезбедување на услугата која е предмет на договорот,**
- ◆ **На отсуство за време на волонтирањето, ако за тоа постојат оправдани причини**
- ◆ **На дневен одмор,**
- ◆ **Да биде консултиран и информиран при одлучување за начинот на давање на услугите;**
- ◆ **Надоместок на однапред договорените трошоци поврзани со волонтерството (трошоци за храна, трошоци за превоз до и од местото на волонтирањето, трошоци за службени патувања и трошоци за обука)**
- ◆ **на заштита на приватноста и личните податоци.**

Деловни Информации бр. 2/2023

Надоместокот на трошоците за храна и за превоз до и од место на волонтирање се исплатува *најмногу во висина до 15% од просечната месечна плата во републиката исплатена за претходната година, а* трошоците за службени патувања и трошоци за обука кои се исплатуваат во иста висина како за вработените кај организаторот на волонтерската работа.

НАПОМЕНА: Волонтерот странско физичко лице има право и на трошоци за престој, здравствено осигурување и повратни патни трошоци.

3.2. Обврски на волонтерот

Согласно член 11 од Законот, Волонтерот е должен да:

- ♦ го извести организаторот на волонтерството за болеста или други причини за неможност за давање на услугите,
- ♦ дава услуга согласно со закон, договорот за волонтерство и општите акти на организаторот на волонтерството со кои претходно е запознаен,
- ♦ дава услуга лично и непосредно,
- ♦ учествува во обука, со цел да се обезбеди квалитетот на давањето на услугата,
- ♦ ги чува доверливите податоци, односно класифицираните информации на организаторот на волонтерската работа, со кои е запознаен пред давањето на услугата и
- ♦ го извести организаторот на волонтерската работа за штетни последици за кои е запознаен, кои можат да настанат за организаторот и за самиот себе или за трети лица. Доколку волонтерот претходно го известил организаторот за наведените штетни последици, истиот нема одговорност за направената штета.

Согласно член 12 од Законот, Волонтерот кој за време на давањето на волонтерската услуга, **намерно или од крајна небрежност** ќе предизвика штета кај организаторот на волонтерската работа, должен е да му ја надомести штетата на организаторот на волонтерската работа, согласно со одредбите од Законот за облигационите односи.

Деловни Информации бр. 2/2023

Организаторот на волонтерската работа е должен да му ја надомести штетата на волонтерот предизвикана за време или во врска со давање на волонтерската услуга, согласно со одредбите од Законот за облигационите односи.

Волонтерот кој за време или во врска со давањето на волонтерската услуга ќе предизвика штета кај трети лица, должен е да ја надомести исто така согласно со одредбите од Законот за облигационите односи.

3.3. Обврски на организаторот на волонтирањето

Согласно член 13 од Законот, организаторот на волонтерската работа е должен да:

- ♦ обезбеди услови за вршење на волонтерската работа согласно со Законот и договорот за волонтерска работа,
- ♦ му издаде на волонтерот волонтерска книшка за волонтерската работа и во истата да ги наведе податоците пропишани со законот,
- ♦ обезбеди материјали и средства за вршење на волонтерската работа,
- ♦ обезбеди навремена исплата на однапред договорените трошоци,
- ♦ обезбеди тајност на податоците и заштита на приватноста,
- ♦ обезбеди други услови пропишани со законот или за кои меѓусебно тие се договориле и
- ♦ обезбеди осигурување од професионални болести и повреда на работа за време на волонтирањето, согласно со прописите за пензиското и инвалидското осигурување и прописите за здравствено осигурување, доколку така е договорено.

3.4. Надоместоци на лица волонтери

Лицата волонтери, имаат право на надоместок на трошоците поврзани со волонтерството и тоа:

Деловни Информации бр. 2/2023

Надоместок на трошоци за храна и трошоци за превоз до и од месито на волонтирањето кој се исплатува најмногу во висина до 15% од просечна исплатена бруто плата по вработен за претходната 2022 година, која изнесува :

7.146,00 денари

односно **15%** од просечна исплатена месечна бруто плата за 2022 година, која според Соопштението на ДЗС бр. 4.1.23 од 22.02.2023 година, изнесува :

47.637,00 денари

Трошоците за службени патувања и трошоци за обука, кои се исплатуваат во иста висина, како за вработените кај организаторот на волонтерската работа.

Волонтер странско физичко лице, има право и на трошоци за престој, здравствено осигурување и повратни патни трошоци.

3.4. Даночен преглед на надоместоциите на волонтериите

Согласно член 12 точка 15 од Законот за Данок на личен доход ("Службен весник на РМ" 241/2018; 275/19; 290/20; 85/21, 274/22), е пропишано дека *надоместокој на лицата волонтери се ослободува од данок на доход.*

Согласно член 9 став 1 точка 6 од Законот за Данок на добивка, ("Службен весник на РМ" 112/14...151/21), е пропишано дека надоместоците за лицата волонтери се даночно признати расходи, *односно не се оданочуваат со данок на добивка.*

4. ДОГОВОР ЗА ВОЛОНТЕРСТВО

Согласно член 14 од Законот, организаторот на волонтерската работа е должен со волонтер – домашно физичко лице, да склучи договор за волонтерство во писмена форма, **доколку волонтерската работа трае повеќе од 40 часа месечно.**

Деловни Информации бр. 2/2023

Организаторот на волонтерската работа, може да склучи договор за волонтерство и со волонтер - домашно физичко лице за волонтерска работа, која трае помалку од 40 часа месечно.

Организаторот на волонтерската работа е должен со волонтер – странско физичко лице да склучи договор во писмена форма, за волонтерство за сите волонтерски услуги.

Договорот за волонтерство, ги содржи следниве елементи:

ДОГОВОР ЗА ВОЛОНТИРАЊЕ

Склучен на ден _____ година, помеѓу:

1.(Организаторот на волонтерска работа) и

2. Име и презиме на волонтерот со ЕМБГ
_____ со адреса на живеење на ул
_____ бр. _____, место _____ (волонтер)

Член 1

Волонтерски активности, кои ги врши волонтерот се предавања и разговори со програма за заштита на населението од заразни болести.

Волонтирањето се врши во времетраење од три месеци.

Член 2

Јавната здравствена установа се обврзува, за извршената услуга на волонтерот месечно да му исплаќа надомест на трошоци за: храна, превоз до и од местото на волонтирањето и трошоци за службени патувања и за обука во иста висина како и за вработените во Јавната здравствена установа.

Член 3

Исплатата на надоместоците, ќе се изврши на трансакциска сметка на волонтерот број _____.

Член 4

Договорните страни за прашањата кои ќе произлезат од волонтерскиот однос, а кои не се уредени со Законот за волонтерство, ќе го применуваат Законот за облигациони односи.

Деловни Информации бр. 2/2023

Член 5

Договорот за волонтерство престанува:

- со истекот на временскиот рок за кој е склучен договорот;
- со спогодбено раскинување;
- со денот на правосилна одлука за одземање на деловна способност на волонтерот.

Член 6

Во случај на спор надлежен е Граѓанскиот суд во Скопје.

Член 7

Овој договор е изработен во **4 (четири)** истоветни примероци од кои: 2 за организаторот на волонтерската работа, а 2 за волонтерот.

Назив на организаторот на волонтерска работа

Волонтер

Име и презиме на овластеното лице

Име и презиме

7. ПРЕСМЕТКА НА НАДОМЕСТ И ПРИДОНЕС ЗА ЛИЦАТА АНГАЖИРАНИ КАКО ВОЛОНТЕРИ

Согласно член 9 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (“службен весник на РМ” 142/08... 171/17; 35/18; 247/18), **Обврзник** за плаќање на придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување, причинето со повреда е лице кај кое повредата настанала со учество во волонтерската работа, согласно со Законот, како и лица корисници на социјална помош и невработени лица, работно ангажирани за време на вршење на јавни работи.

Согласно член 13 од Законот за придонеси, обврзник за пресметка и уплата на придонесот за инвалидност и телесно оштетување со повреда, *е организаторот на волонтерската работа за лицата волонтери.*

Деловни Информации бр. 2/2023

Основица за пресметка на овој придонес е 50% од просечно исплатената месечна плата по работник во Р.М. објавена во Јануари во тековната година, според податоците на ДЗС и тоа во висина од:

$$49.397,00 \times 50\% = 24.699 \text{ денари.}$$

Стапката за пресметување на овој придонес изнесува **4% од основницата**. Според тоа придонесот за инвалидност и телесно оштетување, причинето со повреда, изнесува:

$$24.699 \times 4\% = 988,00 \text{ денари.}$$

Придонесот се плаќа со пополнување на образецот МПИН при што обврзникот за пресметка и уплата на придонесот е должен податоците да ги достави до УЈП, најдоцна до 10-ти во тековниот месец за претходниот месец на следната уплатна сметка:

$$843\text{--(ојшшиина)} 149 \text{ приходна } 712113; \text{ подпрограма } 00.$$

7.1 Пример за пресметка на надомест и придонес за лица ангажирани како волонтери

Јавна здравствена установа склучила договор со волонтер-физичко лице, за вршење на волонтерски работи и тоа работа на програма за заштита на населението од заразни болести.

Согласно Договорот за волонтирање за месец ФЕВРУАРИ 2023 година на волонтерот му е исплатено:

Надомест на исхрана и трошоците за превоз до и од место на волонтирање (47.637 x 15%)	7.146,00
Придонес за инвалидност и телесно оштетување со повреда на работа или професионална болест (24.699 x 4%)	988,00
Вкупно трошоци:	8.136,00

Деловни Информации бр. 2/2023

НАПОМЕНА: Доколку договорот за волонтерство е склучен на поголем износ од пропишаниот износ од 8.138,00 денари, на разликата се плаќа Данок на доход.

Вишокот исплатен износ заедно со персоналниот данок се додава во Даночниот биланс како Даночно непризнат расход.

Вкупните трошоци на јавната здравствена установа за надоместок за храна и превоз од 7.146,00 денари и придонесот за инвалидност и телесно оштетување со повреда на работа или професионална болест од 988,00 денари за ангажирање на лицето волонтер, изнесуваат: 8.136,00 денари.

Книжење:

1981 - Придонес за волонтери	988,00	
1986 - Надомест за волонтери	7.146,00	
255 - Обврски за други придонеси		988,00
225 - Обврски спрема граѓани		7.146,00
<i>-(пресметка по договор за волонтерство за м. марти)</i>		
4259901 - Други договорени услуги за волонтерски придонес	988,00	
4259902 - Други договорени услуги за волонтерски придонес	7.146,00	
1981 - Придонес за волонтери		988,00
1986 - Надоместок за волонтери		7.146,00
<i>-(за исплатени трошоци)</i>		
225 - Обврски спрема граѓани	7.146,00	
255 - Обврски за други придонеси	988,00	
1000 - Редовна сметка		8.136,00
<i>-(исплатени надоместоци по извод)</i>		

8.2. Пополнување на МПИН Пријавата за лица ангажирани како волонтери

Образецот МПИН се пополнува посебно за вработените, посебно за лицата волонтери.

Деловни Информации бр. 2/2023

Во МПИН пријавата за пресметка и уплата на придонесите за волонтерите, се пополнува на следниот начин:

Поле – 3.0 до поле 3.4		Податоци за осигуреник
Поле - 1.3	Вид на обврска	222
Поле - 1.4	Вид на обврзник	110
Поле - 3.5	Траење на стаж во денови	28
Поле - 3.6	Ефективна работа - часови	160
Поле - 3.7	Износ на ефективна работа	8.138
Поле - 3.14	Основица за придонеси	24.699
Поле - 3.15	Придонес за ПИОМ	8703
Поле - 3.17	Шифра за вид на осигурување	222
Поле - 3.30	Број на пријава/одјава задолж.соц. осигурување	
Поле - 3.13	Нето плата	7.146
Поле - 3.31	Нето плата по задршка	
Поле - 3.32	Број на трансакциска сметка	/

НАПОМЕНА: Образецот МПИН се пополнува посебно за вработените, посебно за лицата волонтери.

Во поле 1.3 – Вид на обврска се пополнува шифрата **222** – Придонес за лица вон работен однос (Волонтери);

Во поле 1.4 – Вид на обврзник се пополнува шифрата **110** – Обврзник правно лице.

Во поле 3.15 – Придонес за пензиско и инвалидско осигурување, се внесува само придонесот за осигурување во случај на повреда на работа по стапка од **4%**, што претставува придонес за Пензиско и инвалидско осигурување.

На основица од **50%** од просечна плата **21.755,00** денари, со примена на стапка од **4%** се пресметува само придонес за ПИО во износ од **870,00** денари во поле 3.15

- **Во поле 3.17 – Шифра за стаж на осигурување**, се пополнува шифрата **222** – Лице вон работен однос осигурано во случај на настанување на инвалидност и телесно оштетување.
- **Во поле 3.30 – Број на пријава/одјава** од задолжително социјално осигурување се внесува **1**.

Деловни Информации бр. 2/2023

Ова поле е задолжително и се пополнува број на Договор за обврзникот; (пр: Доколку обврзникот е пријавен во работен однос (M1) и во текот на месецот нема промени, во тој случај се внесува “1”).

Доколку обврзникот во текот на месецот има прес-танок (M2), и почеток на вработување (M1), пресметката се пополнува во два реда.

Во ПРВИОТ ред се пополнува престанокот и полето 3.30 се полнува со шифра “1”, а во

Во ВТОРИОТ ред се внесува повторната пријава во работен однос и се внесува шифра “2”.

Во зависност од бројот на вработувања во месецот за ист обврзник, кај ист работодавач се внесува број на Договор (кај Агенцијата за привремено вработување и сезонски вработувања).

- **Износот во поле 3.7 – Износ на ефективна работа** треба да биде еднаков на износот во поле 3.13 – **Нето плата, а во полето**
- **3.31 – Ефективна нето плата** се внесува износот на надоместокот за волонтерите што треба да се исплати.

Доколку волонтерот не работи цел месец во тој случај се пополнуваат помалку календарски денови и часови, како и полињата:

- **3.27 – Дата на засновање на работен однос** или
- **3.28 – Дата на престанок на работен однос** и полето
- **3.29 – Шифра за промена на засновање/ престанок на работен однос.**

6. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ ЗА НЕПОЧИТУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Согласно член 22 од Законот, Глоба во износ од **200 до 400 евра** во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на микро и мал работодавач - правно лице, Глоба во износ од **300 до 600 евра** во денарска противвредност на среден работодавач - правно лице, Глоба во износ од **600 до 1.000 евра** во денарска противвредност на голем работодавач - правно лице, ако:

Деловни Информации бр. 2/2023

- Не го извести Министерството за труд и социјална политика за почетокот на волонтирањето на странско лице **(Член 8 од Законот)**;
- Го стави волонтерот во нееднаква положба поради раса, боја на кожа, пол, возраст, здравствената состојба односно инвалидност, религиозното, политичкото или друго убедување, националното или социјалното потекло, статусот на семејството, имотната состојба, половата насоченост или заради други лични околности; **(Член 9 од Законот)**;
- Не ја надомести штетата на волонтерот предизвикана за време или во врска со давање на волонтерската услуга, согласно со одредбите од Законот за облигационите односи **(Член 12 став 2 од Законот)**;
- Не обезбеди услови за вршење на волонтерска работа согласно со законот и договорот за волонтерската работа, не му издаде волонтерска книшка за волонтерската работа и не ја пополни волонтерската книшка со потребните податоците пропишани со законот, не обезбеди навремена исплата на однапред договорените трошоци, не обезбеди тајност на податоците и заштита на приватноста на волонтерот, не обезбеди осигурување од професионални болести, повреда на работа за време на волонтирање, согласно со прописите за пензиско-инвалидско осигурување и прописите за здравствено осигурување и не обезбеди други услови пропишани со овој закон или за кои меѓусебно тие се договориле **(Член 13 од Законот)**;
- Не склучи договор за волонтерство со волонтерот во писмена форма, доколку волонтерската работа трае повеќе од 40 часа месечно со домашно физичко лице или не склучи договор за волонтерска работа со странско физичко лице – волонтер **(Член 14 став 1 и 2 од Законот)**;
- Со склучениот договор за волонтерство го избегне склучувањето на договорот за вработување **(Член 17 од Законот)** и
- не води евиденција за волонтерската работа за сите волонтери **(Член 19 став 1 од Законот)**.

Деловни Информации бр. 2/2023

Глоба во износ од 80 до 150 евра во денарска противвредност, ќе му се изрече за прекршокот на одговорното лице во правното лице **кај микро и мал работодавач**, **Глоба во износ 150 до 300 евра** во денарска противвредност кај среден работодавач и **Глоба во износ 200 до 400 евра** во денарска противвредност кај голем работодавач.

За наведените прекршоци, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежниот суд.

Согласно член 24 од Законот, 25 до 35 **Глоба во износ од евра** во денарска противвредност, ќе му се изрече на волонтерот, ако:

- Не го извести организаторот на волонтерската работа за болест или други причини за неможноста за давање на волонтерски услуги;
- Предизвика штета од небрежност и не ја надомести штетата согласно со Законот за облигационите односи;
- Предизвика штета кај трети лица и не ја надомести штетата, согласно со Законот за облигационите односи;

За наведените прекршоци, прекршочна постапка води и прекршочна санкција, изрекува надлежниот суд.

ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ

дипл.економист Марика Лекоска

П Л А Т И ЗА МЕСЕЦ ФЕВРУАРИ 2023 ГОДИНА

Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за 2023 година (за даноци и придонеси)	49.397,00
НАЈНИСКА основица за ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ 50% од просечна месечна бруто плата, исплатена во РМ за 2023 година, за образец (МПИН)	24.699,00
НАЈВИСОКА основица за пресметка на придонеси за 2023 година (16 просечни бруто плати - (16 x 49.397))	790.352,00
Даночно МЕСЕЧНО намалување за 2023 година	9.038,00
Дневница за службени патувања од 22.02.2023	2.679,00
Просечна исплатена месечна НЕТО плата по вработен за 2022 година	31.859,00
Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за 2022 година	47.637,00

1. ПРОСЕЧНО ИСПЛАТЕНА МЕСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ПО ВРАБОТЕН ЗА 2023 ГОДИНА

Просечно исплатена месечна **БРУТО** плата по работник во РС Македонија, за 2023 година, изнесува:

43.509,00 денари.

Просечната плата се користи за утврдување на најиската и највисоката основица за пресметка на придонесите од задолжително социјално осигурување и тоа за пресметките за плата, кои се однесуваат за период **ЈАНУАРИ - ДЕКЕМВРИ 2023 година.**

Деловни Информации бр. 2/2023

**2. НАЈНИСКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА
НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ**

2.1. Најниска основица за вработени лица

Согласно член 15 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (“Службен весник на РМ” 142/08 ... 171/17; 35/18; 247/18, 251/22), **Основица** за пресметување и плаќање на придонесите од плата, односно основица за осигурување за тековната година, **не може да биде пониска од 50%** од просечна плата по работник во РС Македонија, **објавена во Јануари во тековната година**, според податоците на ДЗС, која за 2023 година, изнесува:

24.699,00 денари (49.397,00 x 50%).

2.2. Најниска основица за самовработени лица

САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршиштел на самостојна економска дејност (таксиста, занаетчи)

24.699,00 денари;

САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршител на професионална и друга интелектуална дејност (адвокати, нојари, извршиштели)

49.397,00 денари;

САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршиштел на професионална и друга интелектуална дејност (адвокати, нојари, извршиштели) до истекот на првата година на отпочнување на дејност:

24.699,00 денари.

**3. НАЈВИСОКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА
НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ**

3.1. Највисока основица за вработени лица

Согласно член 16 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, **НАЈВИСОКА месечна основица** за пресметување и уплата на придонесите за примањата од работен однос е износот **од (16) шеснаесет просечни плати**, кој износ за 2023 година, изнесува:

790.352,00 денари (16 x 49.397,00 денари).

Деловни Информации бр. 2/2023

3.2. Највисока основица за самовработени лица

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за самовработено лице е износот од (12) дванаесет просечни плати.

592.764,00 денари (12 x 49.397,00 денари)

3.3. Највисока основица за вработени лица за извршен член на одбор на директори, Член на управен одбор, односно управител во трговско друштво

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за примањата на Извршен член на одбор на директори во трговско друштво, член на управен одбор во трговско друштво, односно управител во трговско друштво, е износот од (16) шеснаесет просечни плати, кој за 2023 година, изнесува.

790.352,00 денари (16 x 49.397,00 денари)

3.4. Највисока основица за лице корисник на паричен надоместок, за време на привремена невработеност

Највисока месечна основица за пресметување и уплата на придонеси за тековната година за лице корисник на паричен надоместок за време на привремена невработеност, **изнесува 80% од просечната плата** по работник во Република Македонија објавена во јануари во тековната година, според податоците на Државниот завод за статистика.

39.518,00 денари (49.397,00 денари x 80%).

НАПОМЕНА: На износот, повисок од највисоката месечна основица, не се пресметуваат и уплатуваат придонеси, додека на разликата над највисоката основица се пресметува Данок на личен доход.

Деловни Информации бр. 2/2023

**4. ПРЕГЛЕД НА НАЈНИЗОК И НАЈВИСОК
ИЗНОС НА ПРИДОНЕСИ**

ПРИДОНЕСИ	Сџај-ка	Најнизок износ	Највисок износ
Придонес за пензиско и инвалидско осигурување за месец ФЕВРУАРИ 2023 година , по вработен	18,8%	4.643,00	148.586,00
Придонес за здравствено осигурување за месец ФЕВРУАРИ 2023 година по вработен	7,5%	1.852,00	59.276,00
Придонес за вработување за месец ФЕВРУАРИ 2023 година по вработен	1,2%	296,00	9.484,00
Придонес за професионално заболување за месец ФЕВРУАРИ 2023 година , по вработен.	0,5%	123,00	3.95200
ВКУПНО ПРИДОНЕСИ:	28%	6.914,00	221.298,00

5. МИНИМАЛНА ПЛАТА

Согласно Законот за минималната плата во РМ ("Службен весник на РМ" 11/12; 30/14; 100/14 пт; 180/14; 81/15; 129/15; 132/17; 140/18; 124/19; 239/19; 41/22), висината на минималната плата во Република Македонија:

Р.бр	Период на важност	Нето	Бруто	Сл. Весник на РСМ
1.	01.01.2020 – 31.03.2020	14.500,00	21.107,00	239/2019 Закон
2.	01.04.2020 – 30.06.2020	14.500,00	21.107,00	88/2020 Уредба
2.	01.07.2020 – 31.03.2021	14.934,00	21.776,00	75/2020 Објава
3.	01.04.2021 – 31.03.2022	15.194,00	22.146,00	80/2021 Објава
4.	01.03.2022 – 28.02.2023	18.000,00	26.422,00	41/2022 Закон

Деловни Информации бр. 2/2023

6. ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ДАНОК НА ЛИЧЕН ДОХОД

6.1. Стапки за пресметување на данок на личен доход (од 01.01.2023 до 31.12.2023 година)

Согласно член 11 од Законот за данок на личен доход (“Службен весник на РМ” 241/2018; 275/19; 290/20, 85/21, 274/22) данокот на личен доход за доход од работа, се плаќа со примена на две даночни стапки согласно даночната основа и тоа:

- Пройшана стапка во износ од 10% или*
- Пресметана стапка од 11,1111%.*

6.2. Даночно намалување

Согласно член 10 став 1 точка 2 од Законот за Данок на личен доход, *Даночното намалување за 2023 година*, на месечно и годишно ниво, изнесува:

<i>Период</i>	<i>2023 година</i>
<i>Месечно</i>	<i>9.038,00</i>
<i>Годишно</i>	<i>108.456,00 (9.038 x 12)</i>

7. СТАПКА НА ТРОШОЦИ НА ЖИВОТ –ИНФЛАЦИЈА- И ПРАВО НА ПОРАСТ НА ПЛАТИТЕ

Врз основа на членот 10 од Законот за исплата на платите во Република Македонија („Службен весник на РМ” 70/94; 62/95; 33/97; 50/01; 26/02; 46/02; 37/05; 121/007; 161/08; 92/09; 97/10; 11/12; 26/13; 170/13; 139/14; 147/15, 202/19) *Министерството за труд и социјална политика, објавува:*

1. Стапката на трошоците за живот за месец **ЈАНУАРИ 2023** година во однос на месец **ДЕКЕМВРИ 2022**, според податоците на ДЗС бр. 4.1.23.14 од 14.02.2023 година, е **ПОНИСКА ЗА**
(0,1%).

Деловни Информации бр. 2/2023

2. Исплатата на платите за месец **ЈАНУАРИ 2023** во однос на месец **ДЕКЕМВРИ 2022** година, работодавачите од член. 3 став 1 од Законот за исплата на платите во РМ, ја вршат на нивото на правото утврдено за претходниот месец. и изнесува:

(0,05%).

8. РАБОТНИ ЧАСОВИ КОИ СЕ КОРИСТАТ ЗА ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА РАБОТНИОТ СТАЖ

Работните часови за месец **ФЕВРУАРИ/2023** година, изнесуваат:

160 часа.

9. ПРОСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ЗА 2023 година

9.1. Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за месец (XII/2022), а се однесува за месец ФЕВРУАРИ/2023 година, изнесува:

51.387,00 денари,

Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. 4.1.23.17 од 22.02.2023).

9.2. Просечна исплатена месечна БРУТО ПЛАТА по вработен во претходните три месеци (X-XI-XII/2022 година), а се однесува месец ФЕВРУАРИ/2023 година изнесува:

50.117,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. 4.1.23.17 од 22.02.2023).

10. ПРОСЕЧНА НЕТО ПЛАТА ЗА 2023 година

10.1. Просечна исплатена месечна НЕТО плата по вработен за месец (XII/2022), а се однесува за месец ФЕВРУАРИ/2023 година, изнесува:

34.364,00 денари,

Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. 4.1.23.16 од 22.02.2023).

Деловни Информации бр. 2/2023

10.2. Просечна исплатена месечна НЕТО ПЛАТА по вработен во претходните три месеци (X-XI-XII/2022 година), а се однесува месец ФЕВРУАРИ/2023 година изнесува:

33.489,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. 4.1.23.16 од 22.02.2023).

11. НАДОМЕСТОЦИ ОД ПЛАТА

11.1. Надоместоци од плата за ОПШТЕСТВЕНИ И МЕШОВИТИ правни лица со повеќе од 49% општествен капитал

Просечна исплатена месечна нето плата по вработен за месец (XII), а се однесува за месец ФЕВРУАРИ/2023 година изнесува:

34.364,00 денари,

Согласно член 9 од Законот за исплата на платите во РМ, работодавецот може да врши исплата на следните надоместоци, согласно **ОСНОВИЦАТА од 34.364,00 денари:**

За ОПШТЕСТВЕНИ правни лица

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР
20.618,00 денари (60% од основницата) (34.364,00 x 60%) Се пресметува и плаќа Данок на личен доход 11,1111%
ОТПРЕМНИНАТА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА
68.728,00 денари (двократен износ од основницата) (2 x 34.364,00) Ослободен од Данок на личен доход до 68.728,00 денари
ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО
20.618,00 денари (60% од основницата) (34.364 x 60%) Ослободен од Данок на личен доход до 20.618,00 денари.

"ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС"

Деловни Информации бр. 2/2023

11.2. Надоместоци од плата за ПРИВАТЕН СЕКТОР

Просечна исплатена месечна **НЕТО ПЛАТА** по вработен во претходните три месеци (**X-XI-XII/2022 година**), а се однесува за месец **ФЕВРУАРИ/2023 година, изнесува:**

33.489,00 денари

Износот **33.489,00 денари**, претставува **ОСНОВИЦА** за пресметување на следните надоместоци за **ПРИВАТНИ управни лица:**

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР

НАЈНИЗОК износ за исплата на Регрес за годишен одмор за месец **ФЕВРУАРИ/2023 година**, се исплатува во висина **од најмалку 40% од основицата**, под услов работникот да работел најмалку 6 месеци во календарската година, кај ист работодавач и **изнесува:**

13.396,00 денари во НЕТО износ
(33.489,00 x 40%)

Согласно колективен договор на ниво на дејност или КД на ниво на работодавач може да се утврди регрес во поголем износ од износот согласно ОКДПСОС.

ДАНОЧНО ПРИЗНАТ РАСХОД ВО ДАНОЧЕН БИЛАНС

41.110,00 денари (51.387,00 x 80%)

(80% од просечна месечна БРУТО плата по работник во РМ објавена до деној на исплатата)

Се пресметува и плаќа Данок на личен доход по стапка од

11,111%

ОТПРЕМНИНА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА

66.978,00 денари

(двокраен износ од основицата (2 x 33.489))

Ослободен од Данок на личен доход до 66.978,00 денари

Деловни Информации бр. 2/2023

ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА
33.489,00 денари (во висина на основицата), за најмалку 10 години поминаа кај исти работодавец Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход 11,1111%
ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО
20.093,00 денари 60% од основицата – (60% од 33.489,00) Ослободен од Данок на личен доход до 20.093,00 денари.
ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА
2.679,00 денари 8% од основицата (8% од 33.489,00) Ослободен од Данок на личен доход до 2.679,00 денари.
ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО СТРАНСТВО
<ul style="list-style-type: none">
➤ 50% од утврденаа дневница, ако се поднесе сметка за сместување, како и во случаи кога сместувањето не паѓа на товар на органот на Управата;
➤ 20% од утврденаа дневница, ако издатоците за сместувањето и исхраната не паѓаат на товар на органот на управата; и
➤ 5% од утврденаа дневница, ако издатоците за стручно оспособување и усовршување не паѓаат на товар на органот на државната управа, а престојот е над 30 дена. Под стручно усовршување се подразбира посета на семинари, курсеви, симпозиуми и други видови средби организирани во странство на мултилатерална и билатерална основа.
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК
100.467,00 денари во висина од ТРИ основици (3 x 33.489,00) Ослободен од Данок на личен доход до 100.467,00 денари.
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА СЕМЕЈСТВО
66.978,00 денари во висина од ДВЕ основици (2 x 33.489,00 денари) Ослободен од Данок на личен доход до 66.978,00 денари.

Деловни Информации бр. 2/2023

ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА ЕЛЕМЕНТАРНИ НЕПОГОДИ
33.489,00 денари (во висина на основицајќа) Ослободен од Данок на личен доход до 33.489,00 денари.
КОРИСТЕЊЕ НА СОПСТВЕНО ВОЗИЛО ЗА СЛУЖБЕНИ ЦЕЛИ
(во висина до 30% од цената на литар гориво за соодветно возило по поминат километар). Ослободено од Данок на личен доход во висина, најмногу до 3.500,00 денари по возило, месечно.
НАДОМЕСТ ПРИ СЕЛИДБА НА ВРАБОТЕН ЗА ПОТРЕБИТЕ ЗА РАБОТОДАВАЧОТ
(во висина на стварни трошоци) Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,111%
ТРОШОК ЗА ОРГАНИЗИРАНА ИСХРАНА ЗА И/2023
6.372,00 денари (во висина од 20% од просечна нето плата, исплатена во претходната 2022 година (31.859,00 x 20%) Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход НАД 6.372,00 денари.
НЕПРЕКИНАТО БОЛЕДУВАЊЕ ПОДОЛГО ОД 6 МЕСЕЦИ
(поради повреда на работа и професионално заболување) 33.489,00 денари; Во висина од една просечна месечна нето плата исплатена по работник во РСМ за последните три месеци Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,111%

**12. НАЈВИСОК ИЗНОС НА НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ
што го исплатува Фондош за здравствено осигурување**

Согласно член 17 од Законот за здравствено осигурување („Службен весник на РМ” 25/00...77/21), највисокиот износ на надоместокот за боледување што се исплаќа на товар на ФЗО во 2023 година, изнесува **ЧЕТИРИ просечни месечни нето плати** исплатени во РМ во претходната 2022 година **изнесува:**
127.436,00 денари. (4 x 31.859,00 денари)

Деловни Информации бр. 2/2023

13. НАЈВИСОК ИЗНОС НА ПЕНЗИЈА за 2023 ГОДИНА

Највисокиот износ на пензија, според статистичките податоци на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување за 2023 година, изнесува:

57.992,00 денари.

14. РЕФУНДИРАЊЕ НА СРЕДСТВОТА

за ујлајени придонеси за ИНВАЛИДНИ ЛИЦА

Согласно Упатството за начинот на пресметка и исплата на плати и поврат на придонеси од задолжително социјално осигурување за вработени во заштитни друштва, инвалидни лица кога самостојно вршат дејност како трговци-поединци и други работодавачи кои имаат вработено инвалидно лице, МТСП врши рефундирање на уплатените средства до висина не поголема од 2 (две) просечни нето илаји исплајени во РМ во претходниот месец, кој за месец ФЕВРУАРИ 2023 година изнесува (2 x 33.011,00 денари)

66.022,00 денари.

15. МЕСЕЧЕН НАДОМЕСТОК

на членови на Орѓани на управување

Согласно член 9 став 1 точка 4 од Законот за данок на добивка („Службен весник на РМ“ 25/00...151/21), **МЕСЕЧНИОТ** надоместок на членовите на органи на управување се исплатува во висина од 50% од **Просечнајта Бруто илаји, исплајена во претходнајта 2022 година во РСМ во висина од:**

23.819,00 денари (50% од 47.637,00 денари).

16. Надоместоци на илаји за време на БОЛЕДУВАЊЕ

ПРИВАТЕН сектор

Согласно член 31 од Општиот колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ“ 150/12; 189/13; 115/14 пт; 119/15; 150/16), работникот има право на **надомест на илаји – боледување – која се исплатува од страна на работодавачот и тоа:**

Деловни Информации бр. 2/2023

Времетраење на боледување	Право на надомест
До 15 дена	70% од основицата
Над 15 дена, почнувајќи од првиот ден на боледувањето, за сите денови	90% од основицата
Над 30 дена, кога боледувањето го плаќа работодавачот	90% од основицата

ОСНОВИЦА просечен месечен износ на исплатена плата на која е илајшен придонес за здравствено осигурување за последниите 12 месеци.

17. ИСПРАТНИНА ПРИ ТЕХНОЛОШКИ ВИШОК

1. Согласно член 97 од Законот за работни односи (“Службен весник на РМ” 62/05...27/16; 120/18; 110/19; 267/20; 151/21; 288/21), во случај на откажување на договорот за вработување од деловни причини (технолошки вишок), работодавачот е должен на работникот да му исплати **испратнина** во следните случаи:

Години йоминајќи во работен однос	Висина на йлајша
До 5 години	Една плата
Од 5 до 10 години	Две и пол плати
Од 10 до 15 години	Три и пол плати
Од 15 до 20 години	Четири и пол плати
Од 20 до 25 години	Шест плати
Над 25 години	Седум плати

Испратнина за 2023	Просечна Нето плата по работник во претходниот месец	Најнизок износ на испратнина
1	2	3 (2x50%)
ЈАНУАРИ/2023	33.104,00	16.552,00
ФЕВРУАРИ/2023	33.011,00	16.506,00

Деловни Информации бр. 2/2023

НАПОМЕНА 1: Просечната нето плата на работникот во последните шест месеци пред отказот и истата *да не биде помала од 50%* од просечната нето плата исплатена по работник во РМ, во последниот месец пред отказот.

НАПОМЕНА 2: *Работен однос, се смета* времето поминато во работен однос *кај исти работодавач и работниот однос кај претходниот работодавач*, на кој поради настаната статусна промена, правен следбеник е последниот работодавач.

НАПОМЕНА 3: Испратнината се исплатува со денот на престанокот на работниот однос.

НАПОМЕНА 4: Не се пресметува и плаќа Данок на личен доход.

18. НАДОМЕСТОК ЗА ПРАКТИКАНТСКА РАБОТА

Согласно член 8 од Законот за Практиканство (Службен весник на РС Македонија, 98/19, 103/21), практикантот за време на практиканската работа кај работодавачот *има право на МЕСЕЧЕН надоместок кој се исплаќа од страна на работодавачот.*

Висината на месечниот надоместок *се утврдува во НЕТО износ за полно работно време* во зависност од времетраењето на периодот на практикантската работа и тоа:

- * Од 42% до 74% од **МИНИМАЛНАТА НЕТО ПЛАТА, за практикантска работа ДО ТРИ месеци; и**
- * **Во висина на МИНИМАЛНАТА НЕТО ПЛАТА утврдена согласно со Закон, за практикантска работа НАД ТРИ месеци, сметано од четвртиот месец.**

Минимална НЕТО плата 18.025,00 денари.

Се пресметува и плаќа:

- *Придонес врз основа на инвалидносќ и телесно оштетување, причинето со повреда на работна или професионална болест од 4% од основицата за пресметка на придонеси и даноци од плата.*

Деловни Информации бр. 2/2023

- *Дополнителен придонес за задолжително здравствено осигурување за случај на повреда на работи и професионално заболување од 0,5% од основицата за пресметка на придонеси и даноци од плата.*
- *Данок на личен доход во висина од 11,1111%.*

19. НАДОМЕСТОК ЗА ПРАКТИЧНА ОБУКА НА УЧЕНИЦИ И СТУДЕНТИ

Согласно член 12 став 1 точка 14 од Законот за данок на личен доход, данокот на доход, **не се плаќа за:**

Надоместокот за практична обука на ученици и студенти, во висина до 8.000 денари месечно:

Во случај на исплата на надоместокој за практична обука на ученици и практична настава на студенти, над 8.000 денари се пресметува и плаќа Данок на личен доход во висина од 11,1111%.

Согласно член 8 став 1 точка 1 од Законот за придонеси, *учениците и студентите се обврзници за плаќање придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа или професионална болест за време на практична обука од 4%, а обврската за пресметка и уплата на придонесот паѓа на товар на установата од областа на образованието.*

20. ДОДАТОЦИ НА ПЛАТА

Согласно член 24 од Општиот Колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ“ 150/12; 189/13; 119/15; 150/16), **основната плата на работникот се зголемува по час најмалку за:**

- *Прекувремена работа..... 35%*
- *Работа ноќе..... 35%*
- *Работа во три смени 5%*
- *Работа во ден на неделен одмор.....50%*

За работа во денови на празници и неработни денови утврдени со закон, работникот има право на надомест на платата, што му припаѓа кога во тие денови не работи и плата за поминатите часови на работа **зголемена за 50%**. Додатоците меѓусебно **не се исклучуваат**.

Деловни Информации бр. 2/2023

Правото на зголемен надоместок по основ на работа во три смени, работникот го остварува само за ефективно помина-
то работно време, во смени.

НАПОМЕНА: Основната плата на работникот, се зголе-
мува за 0,5% за секоја година работен стаж.

21. НАДОМЕСТ ОД ПЛАТА ЗА ЈАВЕН СЕКТОР

Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година (“Службен весник на РМ” 282/22), на буџетските ко-
рисници им се исплатуваат следните надоместоци:

<p>НАДОМЕСТОК ЗА ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО 10.047,00 денари (30% од просечна Месечна Нето плата, исплатена во РМ во претходни три месеци) (30% x 33.489,00) (Ослободен од Данок на личен доход до 10.047,00 денари);</p>
<p>ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК 68.728,00 денари (2 x 34.364,00) (двокрашен износ на просечна месечна нето плата по работник во Републиката објавена на денош на исплата) (Ослободен од Данок на личен доход до 68.728,00 денари);</p>
<p>ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА СЕМЕЈСТВО 34.364,00 денари (во висина на просечна месечна нето плата по работник во Ре- публиката објавена на денош на исплата) (Ослободен од Данок на личен доход до 34.364,00 денари);</p>
<p>ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА (за најмалку 10 години работа кај исти работодавач) (Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 го- дина НЕ Е ПРОПИШАНА).</p>
<p>ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА (Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 го- дина од 01.01.2023 година) НЕ СЕ ПРОПИШАНИ.</p>

Деловни Информации бр. 2/2023

<p>ОТПРЕМНИНА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА</p> <p>(двокраишен износ од просечна Месечна Нето плата, по работник исплатена во РМ до денови на исплата 68.728,00 денари (2 x 34.364,00) Ослободен од Данок на личен доход до 68.728,00 денари.</p>
<p>РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР</p> <p>(Согласно член 21 од Гранскиот Колективен договор за Органи на државна управа, Стручни служби на Влада на РМ, Судовите, Јавните обвинителства, Казнено-поправните и воспитно поправните установи, Државно правобранителство, општините, градот и општините на градот Скопје Агенциите, Фондовите и други органи основани од Собранието на РМ (“Службен весник на РМ” 51/20, 172/21), вработениот има право на регрес за годишен одмор, во висина од најмалку:</p> <p>9.000,00 денари НЕТО,</p> <p>под услов вработениот да работел најмалку шест (6) месеци, во календарската година кај работодавачот.</p>
<p>НОВОГОДИШЕН НАДОМЕСТОК</p> <p>(Согласно Законот за извршување на БУЏЕТОТ на РМ за 2023 година, НЕ Е ПРОПИШАН).</p>
<p>НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ ПОДОЛГО ОД 6 МЕСЕЦИ</p> <p>Согласно член 14 од Законот за Извршување на Буџетот за 2023 година, во висина од една просечна месечна нето плата (во Органот каде што е вработен). (Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,111%).</p>
<p>НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИ ЗА СЕЛИДБА ЗА ПОТРЕБИТЕ НА РАБОТОДАВАЧОТ</p> <p>(во висина на стварни направени трошоци). (Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,111%).</p>
<p>НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИ ЗА ХРАНА И ПРЕВОЗ ЗА ЛИЦА ВОЛОНТЕРИ ЗА ФЕВРУАРИ//2023</p> <p>7.146,00 денари (47.637,00 x 15%)</p>

Деловни Информации бр. 2/2023

(во висина од 15% од просечна месечна бруто плата, исплатена во 2022 година):

Ослободен од Данок на личен доход до 7.146,00 денари.

ВРЕДНОСТА НА БОДОТ ЗА ПЛАТИТЕ НА ДРЖАВНИТЕ СЛУЖБЕНИЦИ за 2023 година изнесува:

81,60 денари

Согласно Одлуката за утврдување на вредноста на бодот за платите на државните службеници (“Службен весник на РМ” 293/2021).

Просечна месечна БРУТО плата исплатена по вработен за Шифра 84-Јавна управа и одбрана за ЈАВЕН СЕКТОР - (за задолжително социјално осигурување) за XII/2022 година, се однесува за месец ФЕВРУАРИ/2023 година изнесува:

24.946,00 денари (50% од 49.891,00)

21.1. Надоместоци на плата за време на БОЛЕДУВАЊЕ за ЈАВЕН сектор

Согласно член 20 од Општиот колективен договор за јавен сектор на РС Македонија, работникот има право на **надомест на плата – боледување** – која се исплатува од страна на работодавачот и тоа:

Времетраење на боледување	Право на надомест
До 7 дена	70% од основицата
До 15 дена	80% од основицата
Од 15 до 21 ден	90% од основицата
за професионално заболување и повреда на работа, давање крв, бременост и раѓање	100% од основицата

ОСНОВИЦА: Просечна исплатена нето плата на работникот во последните 3 месеци.

21.2. Додајтоци на плата ЈАВЕН СЕКТОР

Согласно член 17 од Општиот Колективен договор за јавен сектор на РМ („Службен весник на РМ” 10/08; 88/08; 122/08; 85/09), основната плата на работникот се зголемува по час најмалку за:

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 2/2023

• Прекувремена работа.....	29%
• Работа ноќе.....	29%
• Работа во три смени	4%
• Работа во ден на неделен одмор.....	29%

За работа во денови на празници и неработни денови утврдени со закон, работникот има право на надомест на платата, што му припаѓа кога во тие денови не работи и плата за поминатите часови на работа **зголемена за 42%**.

Додатоците меѓусебно не се исклучуваат.

Правото на зголемен надоместок по основ на работа во три смени, работникот го остварува само за ефективно поминато работно време во смени.

Основната плата на работникот се зголемува за 0,5% за секоја година работен стаж, а најмногу до 20%.
---

22. ПРИМЕРИ ЗА ПРЕСМЕТКА НА ПЛАТА ЗА 2023 ГОДИНА

23.1. Пресметка на МИНИМАЛНА ПЛАТА ВО НЕТО износ

1. НЕТО ПЛАТА	18.025,00
2. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
3. Основица за данок на доход (1 - 2)	8.987,00
4. Данок на доход со 10% (3 x 11,1111%)	999,00
5. Бруто плата 1 (1 + 4)	19.024,00
6. БРУТО ПЛАТА II (19.024 x 1,3889)	26.422,00
7. Придонес за задолжително ПИО (6 x 18,8%)	4.967,00
8. Придонес за здравствено осигурување (6 x 7,5%)	1.982,00
9. Придонес за вработување (6 x 1,2%)	317,00
10. Придонес за дополнително (6 x 0,5%)	132,00
11. Вкупно придонеси (7 +8 + 9 +10)	7.398,00
12. Бруто плата намалена за придонеси (6 -11)	19.024,00
13. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
14. Основица за данок на доход (12-13)	9.986,00
15. Данок на доход (14 x 10%)	996,00
16. НЕТО ПЛАТА (6-11-15)	18.025,00

Деловни Информации бр. 2/2023

22.1. Пресметка на МИНИМАЛНА ПЛАТА ВО БРУТО износ

1. БРУТО ПЛАТА	26.422,00
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	4.967,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	1.982,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	317,00
5. Придонес за дополнително (1 x 0,5%)	132,00
6. Вкупно придонеси (2 +3 + 4 +5)	7.398,00
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 - 6)	19.024,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 - 8)	9.986,00
10. Данок на доход (9 x 10%)	999,00
11. НЕТО ПЛАТА (1 - 6- 10)	18.025,00

**22.3. Пресметка на личен доход од работна која претставува
НАЈНИСКА основица за пресметка на ДАНОЦИ и
ПРИДОНЕСИ**

1. БРУТО ПЛАТА	24.699,00
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	4.643,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	1.852,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	296,00
5. Придонес за дополнително здравствено осигурување (1 x 0,5%)	123,00
6. Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)	6.914,00
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	17.785,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 – 8)	8.747,00
10. Данок на доход (10 x 10%)	875,00
11. НЕТО ПЛАТА (1 – 6 – 10)	16.910,00

КНИЖЕЊЕ:

420 – Плата и надоместоци од плата	24.699,00
240 – Обврска за плати и надоместоци	24.699,00
- (вкalkулирана бруто плата),	

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 2/2023

240 – Обврска за плати и надоместоци	24.699,00	
2430 – Обврска за нето плата		16.910,00
2340 – Данок од плата		875,00
2347 – Придонеси од плата		6.914,00
- (за пресметана плата, даноци и придонеси),		
2430 – Обврски за нето плата	16.910,00	
2340 – Данок од плата	875,00	
2347 – Придонеси од плата	6.914,00	
1000 – Трансакциска сметка		24.699,00
- (исплатена бруто плата).		

**22.4. Пресметка на Платија која претставува НАЈВИСОКА
основица за пресметка на
ДАНОЦИ и ПРИДОНЕСИ**

1. БРУТО ПЛАТА (16 x 49.397,00)	790.352,00
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	148.586,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	59.276,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	9.484,00
5. Придонес за дополнително здравствено осигурување (1 x 0,5%)	3.952,00
6. Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)	221.298,00
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	569.054,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 – 8)	560.016,00
10. Данок на доход (9 x 10%)	56.002,00
11. Нето плата (1-6-10)	513.052,00

**22.5. Пресметка на Личен доход од работи на основица
ПОВИСОКА од НАЈВИСОКА основица за пресметка
НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ**

1. Бруто плата	800.000,00
2. Вкупно придонеси за највисок износ	221.298,00
3. Намалување на платата за придонеси (1 – 2)	578.702,00
4. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
5. Основица за данок (3 – 4)	569.664,00
6. Данок на личен доход (5 x 10%)	56.664,00
7. Нето плата (3 - 6)	521.736,00

ТЕКОВНИ ИНФОРМАЦИИ

КОЕФИЦИЕНТ НА МДБ

Коефициент на МДБ за месец ЈАНУАРИ 2023 изнесува (13,0%)

Врз основа на член 44 од Законот за Данок на добивка ("Службен весник на РСМ" 112/2014...290/20; 151/21) Државниот завод за статистика, го утврдува и објавува:

ПРОЦЕНТОТ НА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО ВО РСМ ЗА МЕСЕЦ ЈАНУАРИ 2023 ГОДИНА

1.	Кумулативен порат на цените на мало во РСМ, за периодот ЈАНУАРИ 2023 година , во однос на просечните цени на мало, во 2022 година, изнесува:	13,0%
2.	Коефициентот за пораст на даночната основица за плаќање на данок на добивка за месец ЈАНУАРИ 2023 година, изнесува:	13,0%

Бидејќи коефициентот на **МДБ за месец ЈАНУАРИ 2023 година**, е **ПОЗИТИВЕН**, месечната аконтација на данокот на добивка, ќе се пресмета како **1/12 од Годишниот данок утврден во Даночниот биланс за оданочување на добивката за 2021 година, од (АОП/56), помножен со 13,0%.**

**КОЕФИЦИЕНТИ НА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ ЗА
МЕСЕЦ ЈАНУАРИ 2023 ГОДИНА**

Месечен коефициент за ЈАНУАРИ/2023 (-0,019).
Кумулативен коефициент од I до I 2023 (-0,019).

**1. ЦЕНИТЕ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ НА
ИНДУСТРИСКИ ПРОИЗВОДИ**

Р.бр	ОПИС	Коефициент
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи во ЈАНУАРИ/2023 година, во однос на ДЕКЕМВРИ/2022 година.	(-0,019)
2.	Коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи од почетокот на годината до крајот на ЈАНУАРИ/2023 година.	(-0,019)
3.	Коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи во ЈАНУАРИ/2023 година во однос на ЈАНУАРИ/2022 година.	0,144

2. ЦЕНИ НА МАЛО

Р.бр	ОПИС	Коефициент
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на мало во ЈАНУАРИ/2023 година, во однос на ДЕКЕМВРИ/2022 година.	(-0,004)
2.	Коефициент на пораст на цените на мало од почетокот на годината до крајот на ЈАНУАРИ/2023 година.	(-0,004)
3.	Коефициент на пораст на цените на мало во ЈАНУАРИ/2023 година во однос на ЈАНУАРИ/2022 година.	0,133

Деловни Информации бр. 2/2023

---

3. ТРОШОЦИ НА ЖИВОТ – ИНФЛАЦИЈА

Р.бр.	ОПИС	Коефициент
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на мало во ЈАНУАРИ/2023 година, во однос на ДЕКЕМВРИ/2022 година.	0,001
2.	Коефициент на пораст на трошоците на живот во Република Македонија во период од почетокот на годината до крајот на ЈАНУАРИ/2023 година во однос на просекот на трошоците на живот во 2022 година .	0,067

Деловни Информации бр. 2/2023

**НАЈВИСОКИ МАЛОПРОДАЖНИ ЦЕНИ НА
НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ**

(за период ФЕВРУАРИ/2023 година)

ДАТА НА ВАЖНОСТ	ЦЕНИ НА ГОРИВО					
	Еуро супер БС - 95	Еуро супер БС - 98	Еуро дизел БС (Д-Е V)	Масло за горење (ЕЛ – 1)	Мазут М-1/НС	Службен весник
04.01.2023	79,00	81,00	81,50	80,00	40,655	1/2023
10.01.2023	79,00	81,00	80,50	79,50	39,283	4/2023
17.01.2023	80,00	82,50	81,50	81,00	39,459	8/2023
21.01.2023	82,50	85,00	83,50	83,00	40,813	11/2023
24.01.2023	83,00	85,00	84,00	83,50	41,042	12/2023
31.01.2023	84,00	86,00	84,50	82,50	41,346	19/2023
02.02.2023	84,00	86,00	82,00	80,50	41,346	21/2023
04.02.2023	84,00	86,00	80,00	78,50	41,346	23/2023
07.02.2023	82,00	84,00	78,50	77,00	41,411	24/2023
09.02.2023	82,00	84,00	76,00	75,00	41,411	27/2023
14.02.2023	81,50	83,50	76,50	75,00	42,147	32/2023
20.02.2023	82,00	84,50	77,00	76,50	42,262	37/2023
25.02.2023	82,00	84,50	77,00	76,50	41,202	41/2023
28.02.2023	81,50	83,50	76,00	75,00	41,266	42/2023

Деловни Информации бр. 2/2023

**ПРЕГЛЕД НА ВИСИНА НА СТАПКА
НА КАЗНЕНА И ДОГОВОРНА КАМАТА
ОД 01.02.2010 ДО 30.06.2023 година**

Период	Референтна каматна стапка	Казнена камата правно и правно	Казнена камата правно и физичко	Објава на НБРМ	Стапка на EURIBOR	Правно и правно	Правно и физичко
1	2	3=(2+10%)	4=(2+8%)	5	6	7=(6+10%)	8=(6+8%)
01.02-30.06 2010	8,5%	18,5%	16,5%	8562 30.12.2009	0,453%	10,453%	8,453%
01.07-31.12 . 2010	5%	15%	13%	4474 30.06.2010	0,485%	10,485%	8,485%
01.01-30.06. 2011	4%	14%	12%	2521 29.12.2010	0,782%	10,782%	8,782%
01.07-31.12. 2011	4%	14%	12%	5978 30.06.2011	1,325%	11,325%	9,325%
01.01-30.06. 2012	4%	13,75%	12%	9901 28.12.2011	1,024%	11,024%	9,024%
01.07-31.12. 2012	3,75%	13,75%	11,75%	5631 29.06.2012	0,373%	10,373%	8,373%
01.01-30.06. 2013	3,75%	13,75%	11,75%	10257 31.12.2012	0,109%	10,109%	8,109%
01.07-31.12. 2013	3,50%	13,50%	11,50%	23009 28.06.2013	0,123%	10,123%	8,123%
01.01-30.06. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	40842 31.12.2013	0,216%	10,216%	8,216%
01.07-31.12. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	21389 25.06.2014	0,099%	10,099%	8,099%
01.01-30.06. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	40009 29.12.2014	0,018%	10,018%	8,018%
01.07-31.12. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	22941 29.06.2015	-0,064%	9,936%	7,936%
01.01-30.06. 2016	3,25%	13,25%	11,25%	41260 29.12.2015	-0,205%	9,795%	7,795%
01.07-31.12. 2016	4%	14%	12%	21125 27.06.2016	-0,364%	9,636%	7,636%

Деловни Информации бр. 2/2023

01.01-30.06.2017	3,75%	13,75%	11,75%	38458 30.12.2016	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12.2017	3,25%	13,25%	11,25%	21905 29.06.2017	-0,373%	9,627%	7,627%
01.01-30.06.2018	3,25%	13,25%	11,25%	39714 26.12.2017	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12.2018	3,00%	13,00%	11,00%	22066 27.06.2018	-0,370%	9,630%	7,630%
01.01-30.06.2019	2,50%	12,50%	10,50%	40459 26.12.2018	-0,363%	9,637%	7,637%
01.07-31.12.2019	2,25%	12,25%	10,25%	21235 26.06.2019	-0,388%	9,612%	7,612%
01.01-30.06.2020	2,25%	12,25%	10,25%	21235 26.06.2019	-0,438%	9,562%	7,562%
03.04-30.04.2020 (вонредна состојба)	1,75%	6,75%	5,75%	11011 03.04.2020	-0,423%	4,577%	3,577%
01.05. 31.05.2020 (вонредна состојба)	1,75%	6,75%	5,75%	12262 29.04.2020	-0,460%	4,540%	3,540%
01.06.30.06.2020 (вонредна состојба)	1,50%	6,50%	5,50%	14004 29.05.020	-0,482%	4,518%	3,518%
01.07. 31.12.2020	1,50%	11,50%	9,5%	15997 30.06.2020	-0,510%	9,490%	7,490%
01.01. 30.06.2021	1,50%	11,50%	9,5%	31368 24.12.2020	-0,554%	9,446%	7,446%
01.07. 31.12.2021	1,25%	11,25%	9,25%	19476 29.06.2021	-0,555%	9,445%	7,445%
01.01.- 30.06.2022	1,25%	11,25%	9,25%	37790/1 28.12.2021	-0,583%	9,417%	7,417%
01.07. – 31.12.2022	2%	12%	10%	21955/1 17.06.2022	-0,508%	9,492%	7,492%
01.01. – 30.06.2023	4,75%	14,75%	12,75%	42045/1 22.12.2022	1,884%	11.884%	9.884%

Деловни Информации бр. 2/2023**КУРСНИ ЛИСТИ
НА НБРМ ОД 01.02.2023 ДО 28.02.2023 ГОДИНА**

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				01.02.2023	02.02.2023	03.02.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.6975	61.6950	61.6948
САД	840	USD	1	56.9533	56.6321	56.1474
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.0551	69.7828	69.0949
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	61.5007	61.8186	61.7442
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.4369	5.4378	5.4315
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.6560	5.6826	5.6324
ЈАПонија	392	JPY	1	0.4367	0.4364	0.4372
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2940	8.2928	8.2931
КАНАДА	124	CAD	1	42.3456	42.5307	42.2509
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	39.8666	40.0825	40.0434
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.5459	31.5446	31.5445
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5932	2.5950	2.5912
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1578	0.1581	0.1593
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.1020	13.1057	13.1224
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.5376	12.5608	12.5844
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	3.0275	3.0098	2.9838
РУСИЈА	643	RUB	1	0.8100	0.8061	0.8072
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.1422	11.1819	11.2461
КИНА	156	CNY	1	8.4289	8.3994	8.3509
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.2673	7.2205	7.1586
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	16.3762	16.3691	16.4182
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6961	0.6924	0.6832
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0461	0.0461	0.0458
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.0250	3.0107	3.0235
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	13.3513	13.2760	13.2236
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	36.5984	36.4994	36.6033
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0423	1.0401	1.0427
СИНГАПУР	702	SGD	1	43.2419	43.1343	42.9869
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.7240	1.7214	1.7123
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.2606	3.2759	3.2984
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5258	0.5258	0.5258

Деловни Информации бр. 2/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				04.02.2023	07.02.2023	08.02.2023
				05.02.2023		
				06.02.2023		
ЕМУ	978	EUR	1	61.6948	61.6950	61.6950
САД	840	USD	1	56.4093	57.2522	57.6589
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	69.1258	69.1028	69.0564
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	61.7627	61.9179	62.2804
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.4442	5.4284	5.4211
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.6197	5.5869	5.5455
ЈАПонија	392	JPY	1	0.4393	0.4332	0.4366
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2875	8.2888	8.2907
КАНАДА	124	CAD	1	42.2105	42.6689	42.9302
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	39.8057	39.5582	39.8804
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.5445	31.5446	31.5446
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.6004	2.5876	2.5887
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1596	0.1579	0.1564
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.1489	13.0632	12.9707
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.5856	12.5767	12.5857
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.9977	3.0404	3.0621
РУСИЈА	643	RUB	1	0.8026	0.8076	0.8079
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.1334	11.0912	11.1734
КИНА	156	CNY	1	8.3723	8.4410	8.4970
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.1904	7.2978	7.3469
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	16.5815	16.5234	16.5682
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6886	0.6925	0.6970
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0458	0.0456	0.0457
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.0150	3.0112	3.0196
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	13.2478	13.4459	13.4018
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	36.5361	36.1318	36.3040
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0506	1.0513	1.0451
СИНГАПУР	702	SGD	1	43.0499	43.2462	43.4502
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.7083	1.7040	1.7143
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.2882	3.2641	3.2687
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5258	0.5258	0.5259

Деловни Информации бр. 2/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				09.02.2023	10.02.2023	11.02.2023
				12.02.2023	13.02.2023	
ЕМУ	978	EUR	1	61.6950	61.6948	61.6950
САД	840	USD	1	57.4709	57.2786	57.7128
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	69.4764	69.6959	69.8302
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	62.4380	62.3810	62.4949
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.4394	5.5386	5.5267
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.5954	5.6537	5.6752
ЈАПонија	392	JPY	1	0.4381	0.4382	0.4411
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2900	8.2902	8.2873
КАНАДА	124	CAD	1	42.8765	42.7753	42.9511
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	40.0201	40.0382	39.9786
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.5446	31.5445	31.5446
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5942	2.6034	2.6040
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1587	0.1599	0.1583
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.0199	13.0191	12.9042
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.5972	12.6075	12.5857
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	3.0517	3.0415	3.0640
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7955	0.7847	0.7841
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.0874	10.9846	10.9690
КИНА	156	CNY	1	8.4698	8.4523	8.4703
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.3215	7.2968	7.3520
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	16.4925	16.4187	16.3128
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6964	0.6941	0.6991
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0457	0.0455	0.0456
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.0394	3.0348	3.0764
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	13.3701	13.2711	13.3210
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	36.3532	36.4928	36.4973
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0489	1.0518	1.0599
СИНГАПУР	702	SGD	1	43.3861	43.3341	43.4502
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.7150	1.7131	1.7110
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.2621	3.2448	3.2329
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5259	0.5260	0.5260

Деловни Информации бр. 2/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				14.02.2023	15.02.2023	16.02.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.6932	61.6946	61.6946
САД	840	USD	1	57.7327	57.3423	57.6585
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	69.8836	70.0041	69.4524
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	62.6390	62.5072	62.4123
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.5305	5.5576	5.5381
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.7011	5.6716	5.6501
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.4355	0.4340	0.4313
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2826	8.2796	8.2795
КАНАДА	124	CAD	1	43.2540	43.0467	42.9748
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	40.0918	40.0328	39.7286
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.5437	31.5444	31.5444
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5988	2.5978	2.6069
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1600	0.1613	0.1621
ПОЛСКА	985	PLN	1	12.8863	12.9548	12.9611
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.5825	12.5882	12.5887
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	3.0636	3.0425	3.0591
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7815	0.7798	0.7765
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.1007	11.1057	11.0445
КИНА	156	CNY	1	8.4592	8.4151	8.4249
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.3545	7.3049	7.3461
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	16.3149	16.3542	16.3516
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6979	0.6922	0.6960
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0452	0.0453	0.0449
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.1010	3.0828	3.0889
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	13.2338	13.1866	13.1265
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	36.6219	36.3722	36.1569
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0531	1.0458	1.0443
СИНГАПУР	702	SGD	1	43.3574	43.2338	43.1884
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.7053	1.6955	1.6778
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.2188	3.2190	3.1984
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5258	0.5258	0.5258

Деловни Информации бр. 2/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				17.02.2023	18.02.2023 19.02.2023 20.02.2023	21.02.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.6958	61.6950	61.6945
САД	840	USD	1	57.6596	58.0659	57.7989
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	69.4147	69.4060	69.5228
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	62.4894	62.3434	62.5641
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.5372	5.5093	5.5772
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.6337	5.6010	5.6248
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.4305	0.4309	0.4312
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2824	8.2852	8.2855
КАНАДА	124	CAD	1	43.0416	42.9451	42.9418
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	39.8037	39.6497	39.9162
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.5450	31.5446	31.5444
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.6048	2.6015	2.6039
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1612	0.1596	0.1612
ПОЛСКА	985	PLN	1	12.9165	12.9142	13.0061
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.5887	12.5486	12.5446
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	3.0590	3.0774	3.0636
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7731	0.7791	0.7721
БРАЗИЛ	986	BRL	1	10.9994	11.1188	11.1842
КИНА	156	CNY	1	8.4110	8.4420	8.4292
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.3460	7.4020	7.3777
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	16.2756	16.2999	16.2217
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6975	0.7009	0.6986
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0448	0.0446	0.0446
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.1047	3.1268	3.1388
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	13.0925	13.1015	13.0457
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	36.2213	36.0305	36.1061
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0455	1.0487	1.0515
СИНГАПУР	702	SGD	1	43.1832	43.3525	43.2671
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6793	1.6792	1.6807
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.1791	3.2024	3.1888
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5259	0.5259	0.5258

Деловни Информации бр. 2/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				22.02.2023	23.02.2023	24.02.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.6950	61.6950	61.6947
САД	840	USD	1	57.8535	57.9622	58.1148
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.1638	70.1478	69.9963
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	62.6154	62.5076	62.3683
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.6036	5.6003	5.5792
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.6359	5.6258	5.6319
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.4292	0.4307	0.4305
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2861	8.2858	8.2891
КАНАДА	124	CAD	1	42.9900	42.8200	42.9449
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	39.7596	39.6090	39.6725
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.5446	31.5446	31.5445
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5999	2.6066	2.6047
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1614	0.1614	0.1617
ПОЛСКА	985	PLN	1	12.9944	13.0040	13.0053
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.5427	12.5300	12.5534
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	3.0660	3.0708	3.0793
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7714	0.7676	0.7689
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.1949	11.2156	11.2654
КИНА	156	CNY	1	8.4085	8.4091	8.4251
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.3758	7.3876	7.4071
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.8766	15.8762	16.0659
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6988	0.6992	0.7037
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0445	0.0445	0.0448
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.1463	3.1481	3.1718
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	13.0522	13.0502	13.1067
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	36.0958	36.1508	36.2079
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0513	1.0520	1.0573
СИНГАПУР	702	SGD	1	43.2280	43.2887	43.2976
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6721	1.6776	1.6743
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.1707	3.1794	3.1789
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5260	0.5259	0.5259

Деловни Информации бр. 2/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи	
				25.02.2023 26.02.2023 27.02.2023	28.02.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.6950	61.6950
САД	840	USD	1	58.3680	58.4565
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	69.9093	70.0522
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	62.3308	62.1362
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.6071	5.5785
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.6409	5.6273
ЈАПонија	392	JPY	1	0.4298	0.4288
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2881	8.2894
КАНАДА	124	CAD	1	42.9212	43.0410
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	39.3764	39.1988
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.5446	31.5446
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.6094	2.6121
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1621	0.1624
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.0696	13.0821
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.5409	12.5401
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	3.0915	3.0952
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7726	0.7780
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.2926	11.2484
КИНА	156	CNY	1	8.4055	8.4078
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.4368	7.4495
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.8534	15.9246
ИНДИЈА	356	INR	1	0.7052	0.7064
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0445	0.0442
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.1634	3.1838
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	13.1594	13.0527
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	36.0600	35.9005
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0629	1.0529
СИНГАПУР	702	SGD	1	43.3282	43.3069
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6710	1.6654
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.1599	3.1708
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5259	0.5259

**РОКОВИ ПРИ ЗАДОЛЖИТЕЛНО
ПОДНЕСУВАЊЕ НА ОБРАСЦИ ЗА
ФЕВРУАРИ/2023 ГОДИНА**

Даночниот роковник е потсетник за навремено поднесување на даночните пријави во законски предвидените рокови. Во календарот даден е преглед на даночните обврски и роковите во кои треба да ја поднесете даночната пријава по одделни видови даноци.

Доколку рокот до кога треба да се поднесе соодветната даночна пријава **е Сабота, Недела или Државен празник**, тогаш тој **се поместува за првиот следен работен ден**.

Но, сепак се препорачува даночните обврски да ги исполнат пред навршувањето на крајните рокови прикажани во Табелата.

ОБВРСКА	РОК НА ДОСТАВУВАЊЕ
Поднесување на пресметки од физички лица кои остваруваат доход за кој Данокот на личен доход не се плаќа по Одбивка (<i>закупнини, капитални добивки, друг доход</i>) за доход остварени во ЈАНУАРИ 2023	До 10 ФЕВРУАРИ
ОБРАЗЕЦ: МП – ИН Забелешка: Доставување на податоците за месечна пресметка на плата, придонеси и данок на доход за месец ЈАНУАРИ/2023 година . Доставување: Електронски до УЈП.	До 10 ФЕВРУАРИ
ОБРАЗЕЦ: “ДДВ-01” – Пријава за регистрација на ДДВ. ОБВРЗНИЦИ: Фирми и Граѓани доколку се обврзани или пак сакаат доброволно да се регистрираат за целите на ДДВ, ДОСТАВУВАЊЕ: преку http://etax.ujp.gov.mk	До 15 ФЕВРУАРИ
ОБРАЗЕЦ: ДД-И Извештај за уплатен данок по задршка ОБВРЗНИЦИ: Правни лица кои вршат исплата на приходи на странски правни лица кои се оданочиви по задршка. (“Данок на задршка”) ДОСТАВУВАЊЕ: преку http://etax.ujp.gov.mk	До 15 ФЕВРУАРИ

Деловни Информации бр. 2/2023

<p>ПЛАКАЊЕ НА ДАНОК НА ДОБИВКА ОБВРЗНИЦИ: Сите правни субјекти освен обврзник со посебен даночен статус (<i>заштитно дропанска единица на КПУ, или корисник на технолошко индустриска зона, како и трговските друштва кои се обврзници на паушал на вкупен приход</i>). НАПОМЕНА: Образецот „МДБ“ <i>немате обврска да го доставувате до УЈП.</i></p>	<p align="center">До 15 ФЕВРУАРИ</p>
<p>ОБРАЗЕЦ: <i>ВХВ-1 Извештај за состојба и промени на вложувања во сопствени хартии од вредност и удели во инвестициски фондови и ВХВ-2 Извештај за состојба и промени на вложувања во должнички извештај за состојба и промени на вложувања во должнички хартии од вредност за ЈАНУАРИ 2023 година.</i> ОБВРЗНИЦИ: Резиденти кои можат да вложуваат во хартии од вредност на странски финансиски пазари. ДОСТАВУВАЊЕ: до НБРМ.</p>	<p align="center">До 20 ФЕВРУАРИ</p>
<p>ОБРАЗЕЦ: МИ – Месечен извештај за трансакции за во странство. ОБВРЗНИЦИ: Резиденти кои имаат сметки во странство, евидентни сметки или имаат одобрение за девизен максимум, односно во работењето вршат наплата и плаќање во ефективни странски пари. ДОСТАВУВАЊЕ: до НБРМ</p>	<p align="center">До 20 ФЕВРУАРИ</p>
<p>ОБРАЗЕЦ: ДДВ/04 ОБВРЗНИЦИ: МЕСЕЧНИ даночни обврзници. ДОСТАВУВАЊЕ: Електронски до УЈП.</p>	<p align="center">До 25 ФЕВРУАРИ</p>
<p>ПОДНЕСУВАЊЕ на Годишна сметка за 2022 година (во хартиена форма МАЛИ МСУБЈЕКТИ)</p>	<p align="center">До 28 ФЕВРУАРИ</p>
<p>ПОДНЕСУВАЊЕ на Годишна сметка за 2022 година за НЕПРОФИТНИ организации, БУЏЕТСКИ корисници, ОПШТИНИ и ЈЗУ)</p>	<p align="center">До 28 ФЕВРУАРИ</p>
<p>ОБРАЗЕЦ: ДБ – Поднесување на Даночен биланс за оданочување на добивката ОБВРЗНИЦИ: Правни лица/резиденти на РСМ - кои остваруваат добивка од вршење на дејност во земјата и странство или постојана деловна единица на нерезидент - кој остварува добивка од вршење на</p>	<p align="center">До 28 ФЕВРУАРИ</p>

Деловни Информации бр. 2/2023

<p>дејност на територија на РСМ, поднесуваат Даночен биланс за оданочување на добивка (Образец “ДБ”), заради утврдување на данокот на добивка. Доколку Годишната сметка до Централниот регистар ја имате доставено во електронска форма, рокот за доставување на “ДБ” е до 15-ти Март. ДОСТАВУВАЊЕ: преку http://etax.ujp.gov.mk</p>	
<p>ОБРАЗЕЦ: ДБ-ВП – ПОДНЕСУВАЊЕ на Даночен биланс на Вкупен приход ОБВРЗНИЦИ: Правни лица доколку ги исполнувате условите за влез во „поедноставениот даночен режим за трговски друштва“ за оданочување со данок на вкупен приход односно сте оствариле вкупен приход во претходната година до 3 милиони денари на годишно ниво или пак од 3 000 001 до 6 000 000 денари на годишно ниво и сакате да се определите за пресметување и плаќање на годишен данок на вкупен приход, поднесете (Образец “ДБ-ВП”). Доколку Годишната сметка до Централниот регистар ја имате доставено во електронска форма, рокот за доставување на “ДБ-ВП” е до 15-ти Март. ДОСТАВУВАЊЕ: преку http://etax.ujp.gov.mk</p>	<p align="center">До 28 ФЕВРУАРИ</p>
<p>ОБРАЗЕЦ: ДБ-НП/ВП – Поднесување на Даночен биланс на Непрофитни организации ОБВРЗНИЦИ: Здруженија на граѓани и фондации како и нивните сојузи и други облици на здружување или поврзување, стопанската интересна заедница, политичките партии, верските заедници, религиозните групи, Црвениот крст на РСМ, здруженија на странци, странски и меѓународни невладини организации, хуманитарни организации и здруженија, синдикатите, коморите и други правни лица основани со посебни прописи од кои произлегува дека се непрофитни организации, доколку вкупниот годишен приход од стопанската дејност ви е поголем од 1.000.000 денари. ДОСТАВУВАЊЕ: преку http://etax.ujp.gov.mk</p>	<p align="center">До 28 ФЕВРУАРИ</p>

ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ

дипл.економист Ромео Костадинов

РЕИНВЕСТИРАНА ДОБИВКА ЗА ФОТОВОЛТАИЦИ

ПРАШАЊЕ:

Дали за направените инвестициски вложувања во 2022 година за изградба на фотоволтаична електрична централа, може да се користи ослободување од данок на добивка по основ на реинвестирана добивка?

ОДГОВОР:

Согласно одредбите од член 28 од Законот за данокот на добивка (“Службен весник на РМ” 112/14...275/19 и “Службен весник на РСМ” 290/20 и 151/21), даночната основа се намалува за износот на извршените вложувања од добивката од претходната година (реинвестирана добивка).

Со одредбите од член 7 од Правилникот за начинот на пресметување и уплатување на данокот на добивка и начинот на одбегнување на двојното ослободување или двојното оданочување (“Службен весник на РМ” 174/14...31/17 и “Службен весник на РСМ” 6/20), исто така се потврдува ослободувањето по основ на реинвестирана добивка.

Даночната основа се намалува за износот на извршените вложувања од добивката (реинвестирана добивка) за развојни цели, односно вложувања во материјални средства (недвижности, постројки и опрема), вклучително и вложувањата на материјални средства набавени преку финансиски лизинг, како и во нематеријални средства (компјутерски софтвер и патенти), наменети за проширување на дејноста на даночниот обврзник. Од реинвестирана добивка се исклучени вложувањата во патнички автомобили, мебел, теписи, аудиовизуелни средства, бела тех-

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 2/2023

ника, уметнички дела од ликовната и применетата уметност и други вложувања коишто служат за административни цели.

Реинвестирана добивка претставува добивката остварена со годишната сметка од претходната година, која по пат на распределба е издвоена за инвестиции и која во наредната година е вложена за развојни цели.

Набавените фотоволтаици, кои се инсталирани за производство на електрична енергија, ги исполнуваат условите за користење на ослободување по основ реинвестирана добивка.

За да се користи ослободувањето мора да постои добивка остварена со претходната 2021 година, распределена со Одлука на Собир на содружници (Собрание на акционери) и истата да е евидентирана на konto 942 - Резерви по основ реинвестирана добивка, во текот на 2022 година.

ПРЕСМЕТКОВНИ ПЛАЌАЊА КАЈ БЛОКИРАНИ СМЕТКИ

ПРАШАЊЕ:

Дали може да се вршат пресметковни плаќања (компензација, цесија, асигнација), од страна на субјекти кои имаат блокирана сметка?

ОДГОВОР:

Согласно одредбите од член 183 став 7 од Законот за платежни услуги и платни системи ("Службен весник на РСМ" 90/22), правното лице не може да врши плаќање со пресметка, доколку има блокирана платежна сметка.

Законот за платежни услуги и платни системи, кој се донесе на 12 април 2022 година, влезе во сила на 28.04.2022, а со примена отпочна од 01 јануари 2023 година, остави преоден период за пресметковни плаќања од стана на субјектите со блокирани сметки.

Во регулативата, пред донесувањето на Законот за платежни услуги и платни системи, со Законот за платен промет ("Службен весник на РМ" 113/07...7/19 и "Службен весник на РСМ" 31/20 и 39/22), постоеше одредба за забрана за вршење на пресметковни плаќања за блокираните субјекти. Со постојано продолжување на денот за стапување во сила на одредбата за забрана на пресметковни плаќања за блокираните субјекти, истата (за приватни субјекти) не стапи во примена.

Деловни Информации бр. 2/2023

Согласно одредбите од член 234 став 5 од Законот за платежни услуги и платни системи, забраната за пресметковни плаќања за блокираните субјекти, започнува **со примена од 01.01.2024 година**.

Врз основа на наведената одредба од член 234 став 5 од Законот, блокираните субјекти во 2023 година, можат да вршат пресметковни плаќања.

ДЕРЕГИСТРАЦИЈА НА ДДВ ОБВРЗНИК

ПРАШАЊЕ:

Дали УЈП може да одбие барање за deregистрација на ДДВ обврзник со Решение, доколку ДДВ обврзникот кој е регистриран во првата година од основањето, нема направено промет над 2 милиони МКД (доброволна регистрација) и навремено поднел барање за deregистрација до 15.01 наредната година од годината на регистрација за ДДВ?

ОДГОВОР:

Согласно одредбите од Законот за ДДВ (“Службен весник на РМ” 44/99...198/18 и “Службен весник на РСМ” 98/19...57/22) се врши оданочувањето на прометот.

Регистрирање и deregистрирање на ДДВ обврзник е регулирано со одредбите од член 51 од Законот

Сите даночни обврзници, чиј вкупен промет во изминатата календарска година, надминал износ од 2.000.000 денари или чиј вкупен промет се предвидува на почетокот од вршењето на стопанската дејност, дека ќе го надмине износот, или во текот на годината го надмине износот обврзани се за регистрација за данокот на додадена вредност.

Барање за deregистрација на ДДВ обврзник се поднесува до 15.01 во годината, ако во претходната, не е остварен промет со надминување на прагот од 2 милиони денари.

На барање на даночниот обврзник, надлежниот даночен орган ќе изврши прекинување на регистрацијата кога во секоја од двете претходни календарски години даночниот обврзник поднесува даночни пријави со вкупен промет кој не го надминува износот од 2 милиони МКД и во секоја од двете претходни календарски години во даночните пријави нема искажано претходен данок за одбивање.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 2/2023

Даночните обврзници остануваат регистрирани најмалку во рок од **три календарски години**, независно од висината на вкупниот промет. Доколку вкупниот промет во третата календарска година не го надминува износот од 2 милиона МКД, даночниот обврзник може по истекот на рокот да поднесе пријава за отповикување на регистрацијата за данок на додадена вредност до надлежниот даночен орган, кој му издава решение за бришење од регистарот на обврзници за данокот на додадена вредност.

Согласно наведеното, за да настапи прекинување на регистрација на ДДВ обврзник, обврзникот не треба да има остварено промет над 2 милиони МКД и да нема претходен ДДВ за одбивање во двете претходни години, ако субјектот кој нема наполнето три години од основањето.

дипл.економист Јулија Минковска

ПРАВО НА ПОРОДИЛНО ОТСУСТВО ВО СЛУЧАЈ КОГА ОСИГУРЕНИКОТ НЕМА ПЛАЌАНО ПРИДОНЕСИ ШЕСТ МЕСЕЦИ

ПРАШАЊЕ:

На чиј товар паѓа правото на породилно отсуство во случај кога за вработената е плаќано придонес за здравствено осигурување само четири месеци?

ОДГОВОР:

Согласно член 165 од Законот за работни односи (“Службен весник на РМ” 62/05...27/16; 120/18;110/19; 267/20, 288/21), работничка за време на бременост, раѓање и родителство има право на платено отсуство од работа во траење **од девет месеца** непрекинато, а доколку роди повеќе деца одеднаш (близнаци, тројка и повеќе) **15 месеци**.

Врз основа на наод од надлежниот здравствен орган, работничката може да го започне отсуството за бременост, раѓање и **родителство 45 дена пред раѓањето, а задолжително 28 дена пред раѓање.**

Деловни Информации бр. 2/2023

Доколку работничката се породи порано од рокот, отсуството за бременост и раѓање започнува да го користи од денот на раѓање на детето, **до истекот на рокот од 9 или 15 месеци.**

За да го оствари ова право согласно член 14 од Законот за здравствено осигурување (“Службен весник на РМ” 25/00,... 142/16; 171/17), осигуреникот по тој основ **треба да биде осигуран здравствено непрекинато најмалку ШЕСТ месеци, пред започнувањето на породилното отсуство.**

Во наведениот случај бидејќи Вашата вработена не е осигурена шест месеци пред остварување на правото на породилно отсуство, а согласно член 101 од Законот за работни односи, **работодавецот НЕ СМЕЕ ДА ГО ОТКАЖЕ договорот за вработување на работничката за време на бременост, раѓање и родителство, за време на сместување на дете кај посвоител, отсуство од работа за родителство од страна на татко или посвоител на дете и скратено работно време поради, грижа за дете со развојни проблеми и посебни образовни потреби и спреченост за нега на дете до тригодишна возраст.**

Отказот на договорот за вработување е ништовен, доколку на денот на врачувањето на отказот, работодавачот бил запознаен со наведените околности на спреченост, или доколку работникот во рок од 15 дена од врачувањето на отказот го извести работодавачот за постоење на околностите, со доставување на соодветна потврда од овластен лекар или надлежен орган.

Наведените околности не го спречуваат престанокот на договорот за вработување, склучен на определено време, со истек на времето за кое тој договор е склучен.

Ова право се надоврзува со одредбата на членот 170 од Законот за работни односи, според која работничката која користи отсуство поради бременост, раѓање и родителство и отсуство за нега и заштита на дете, **има право на НАДО-МЕСТОК НА ПЛАТА, кој паѓа на товар на работодавачот, во случаите кога за работничката, не била здравствено осигурена шест месеци.**

**ПРАВО НА ОТСУСТВО ОД РАБОТА ПОРАДИ ПОВРЕДА
НА РАБОТА, ВО СЛУЧАЈ КОГА ОСИГУРЕНИКОТ НЕМА
ПЛАЌАНО ПРИДОНЕСИ ЗА ШЕСТ МЕСЕЦИ**

ПРАШАЊЕ:

Работникот има склучено договор за работа и е пријавен во нашата фирма 3 месеци. Во меѓувреме му се случува несреќа одејќи на работа. Дали има право на боледување, бидејќи нема се уште шест месеци од кога е пријавен и на чиј товар ќе падне обврската, за плаќање на надоместокот за боледување?

ОДГОВОР

Согласно одредбите од член 13 од Законот за здравствено осигурување ("Службен весник на РМ" 25/00...27/16; 171/17), право на надоместок на плата за време на привремена спреченост за работа (БОЛЕДУВАЊЕ) поради болест и повреда, можат да остварат осигурениците од:

1) Работник во работен однос кај правно лице, самовработено лице, установа, друго правно лице кое врши дејност на јавна служба, државен орган и орган на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје;

2) Државјанин на РМ, кој на територијата на РМ е вработен кај странски и меѓународни органи, организации и установи, кај странски дипломатски и конзуларни претставништва, во лична служба на странски дипломатски и конзуларни претставништва или е во лична служба на странци, доколку со меѓународен договор поинаку не е определено;

3) Самовработено лице.

Овие осигуреници, правото на Боледување, можат да го остварат во случај на:

- 1) Болест и повреда надвор од работа;
- 2) Повреда на работа и професионална болест;
- 3) Лекување и медицинско испитување;
- 4) Негување на болно дете до тригодишна возраст;
- 5) Негување на болен член од потесно семејство над тригодишна возраст, но најмногу до 30 дена;
- 6) Неопходно придржување на болно лице, упатено на преглед или надвор од местото на живеење;
- 7) Неопходно придржување на болно дете до тригодишна возраст, додека е на болничко лекување, но најмногу до 30 дена;

Деловни Информации бр. 2/2023

- 8) Доброволно давање на крв, ткиво или орган и
- 9) Изолираност заради спречување на зараза.

Надоместокот на плата во овие случаи припаѓа од првиот ден од спреченост за работа и трае цело време додека трае спреченоста за работа, а се исплатува за деновите за кои се остварува плата, според прописите за работни односи.

Условот за остварување на правото на надоместок на плата е следниот:

1) Ако здравственото осигурување траело најмалку шест месеци, пред настапување на случајот, освен во случаите на повреда на работа и професионално заболување;

2) Придонесот за задолжително здравствено осигурување **редовно да се уплатува** или со задоцнување од најмногу 60 дена и

3) Оцената за привремена спреченост за работа, ја дал избраниот лекар, односно лекарската комисија.

Согласно член 112 од Законот за Работни односи („Службен весник на РМ“ 62/05....151/21; 288/21), работодавачот исплаќа надоместок на платата и во случаите на неспособност на работникот за работа поради негова болест или повреди до 30 дена, а над 30 дена, се исплаќа на товар на Фондот за здравственото осигурување.

По исклучок, во случај на неспособност на работникот за работа поради повреди настанати заради необезбедување на мерките утврдени со прописите од областа на безбедност и здравје при работа од страна на работодавачот, работодавачот исплаќа надоместок на плата **и над 30 дена**, врз основа на записник од органот на државната управа, надлежен за работите од областа на инспекцијата на трудот.

Во записникот од извршениот увид кај работодавачот, инспекторот на трудот е должен да наведе дали конкретната повреда е поради непреземање мерки за безбедност и здравје при работа од страна на работодавачот.

Примерок од записникот инспекторот на трудот доставува и до Фондот за здравствено осигурување на Македонија.

Значи во Вашиов случај, бидејќи работникот уште нема шест месеци, откако е пријавен во работен однос, а има доживеано несреќа при одење на работно место и се смета како повреда на работа, може да оствари право на боледување, иако за него нема пресметувано и плаќано шест месеци, придонес за здравствено осигурување.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”